

مجله حقوقی، نشریه دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی
جمهوری اسلامی ایران
شماره سی و دوم، ۱۳۸۴، صص ۴۵۸ - ۳۰۷

کنوانسیون ملل متحد برای مبارزه با فساد مالی*

مقدمه

کشورهای عضو این کنوانسیون،
- با نگرانی از جدی بودن چالشها و
تهدیدهای ناشی از فساد مالی برای ثبات
و امنیت جوامع، تضعیف مؤسسات و ارزشهای
مردم سالاری، منزلتهای اخلاقی، عدالت
اجتماعی و به خطر افتادن روند توسعه
پایدار و حکومت قانون؛
- نیز با نگرانی از ارتباط بین
فساد مالی و سایر اشکال جرایم و بویژه
جرایم سازمان‌یافته و جرایم اقتصادی و
از جمله پول شویی؛

*. متن انگلیسی این کنوانسیون از پایگاه اینترنتی
سازمان ملل متحد به نشانی زیر گرفته و توسط آقای
محمدجواد میرفخرایی پژوهشگر دفتر خدمات حقوقی
بین‌المللی به فارسی برگردانده شده است.

www.un.org

بخش اسناد ❖ ۳۰۷

- نیز با نگرانی درباره خلافاکاریهای وسیع مالی که می‌تواند بخش عمده‌ای از منابع اقتصادی دولت‌ها را درگیر کرده و ثبات سیاسی و توسعه پایدار کشورها را به مخاطره افکند؛

- با اعتقاد به اینکه امروزه فساد مالی معضلی محلی نبوده بلکه پدیده‌ای است فرامرزی که پی‌آمدهای آن کلیه جوامع و اقتصادها را تحت‌الشعاع خود قرار می‌دهد و جلوگیری و کنترل آن همکاری وسیع بین‌المللی را می‌طلبد؛

- نیز با اعتقاد به ضرورت اتخاذ روشی جامع و همه‌جانبه برای جلوگیری و مبارزه مؤثر با فساد مالی؛

- همچنین با تصدیق اینکه وجود کمک‌های فنی می‌تواند نقش مهمی را در تقویت توانایی کشورها، از جمله از طریق رشد ظرفیت‌ها و تأسیس نهادهای جدید، در جلوگیری و مبارزه مؤثر با فساد مالی ایفا کند؛

- با اعتقاد به اینکه انباشت نامشروع ثروت شخصی می‌تواند نهادهای مردم سالار، اقتصادهای ملی و حکومت قانون را با خطر جدی روبرو سازد؛

- با عزم راسخ برای جلوگیری،
ردیابی و مبارزه هرچه کاراتر با
جابجایی بین‌المللی ثروت‌های حاصله از
طرق نامشروع و تقویت همکاریهای
بین‌المللی برای استرداد این‌گونه
ثروتها؛

- با پذیرش اصول اساسی رعایت
تشریفات قانونی در دادرسی‌های کیفری و
نیز دادرسی‌های مدنی و اداری برای احراز
حقوق مالکانه؛

- با عنایت به اینکه جلوگیری و
ریشه‌کنی فساد مالی وظیفه کلیه کشورها
بوده و کلیه کشورها باید در نیل به این
هدف با یکدیگر همکاری نمایند و در صورت
لزوم از پشتیبانی و مشارکت افراد و
گروه‌های خارج از حاکمیت، از قبیل
نهادهای جامعه مدنی، سازمانهای
غیردولتی و مردمی بهره‌مند گردند؛

- با در نظر داشتن اصول مدیریت صحیح
امور عمومی و اموال دولتی، عدالت،
پاسخگویی، مساوات در برابر قانون، لزوم
صیانت از ارزشهای اخلاقی و رشد فرهنگ
نزاهت مالی؛

- با تمجید از کار کمیسیون جلوگیری

از جرم و بسط عدالت کیفری و اقدامات دفتر موادّ مخدر و جرم وابسته به سازمان ملل متحد برای جلوگیری و مبارزه با فساد مالی؛

– با یادآوری فعالیت‌های انجام شده توسط دیگر سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای در این زمینه، از جمله اقدامات اتحادیه افریقایی، شورای اروپا، شورای همکاری‌های گمرکی (یا سازمان گمرکات جهانی)، اتحادیه اروپا، اتحادیه عرب، سازمان همکاری و توسعه اقتصادی و سازمان کشورهای امریکایی؛

– با یادآوری و تقدیر از اسناد چندجانبه کنونی برای جلوگیری و مبارزه با فساد مالی، از جمله کنوانسیون سازمان کشورهای امریکایی در ممنوعیت فساد مصوب ۲۹ مارس ۱۹۹۶، کنوانسیون مبارزه با فساد مالی ارتکابی توسط مقامات کشورهای اروپایی و یا مقامات کشورهای عضو اتحادیه اروپا مصوب شورای اتحادیه اروپا در ۲۶ مه ۱۹۹۷، کنوانسیون مبارزه با ارتشای مقامات دولتی خارجی در معاملات تجاری بین‌المللی مصوب سازمان همکاری و توسعه اقتصادی در

۲۱ نوامبر ۱۹۹۷، کنوانسیون حقوق کیفری
درباره فساد مالی مصوب کمیته وزیران
شورای اروپا در ۲۷ ژانویه ۱۹۹۹،
کنوانسیون حقوق مدنی درباره فساد مالی
مصوب کمیته وزیران شورای اروپا در ۴
نوامبر ۱۹۹۹، و کنوانسیون اتحادیه
افریقا راجع به جلوگیری و مبارزه با
فساد مالی مصوب سران کشورها و دولتهای
عضو اتحادیه افریقا در ۱۲ ژوئیه ۲۰۰۳.
با حسن استقبال از لازم الاجرا شدن
کنوانسیون ملل متحد در مبارزه با جرایم
سازمان یافته فرا مرزی در تاریخ ۲۹
سپتامبر ۲۰۰۳، مراتب زیر را مورد توافق
قرار داده اند:

فصل یک
مواد عمومی

مادّة ۱: هدف

اهداف این کنوانسیون عبارتند از:
(الف) ارتقا و تحکیم اقدامات بازدارنده و مبارزه با فساد مالی به نحوی کاراتر و مؤثرتر،
(ب) ارتقا، تسهیل و پشتیبانی از همکاریهای بین‌المللی و کمکهای فنی در جهت جلوگیری و مبارزه علیه فساد مالی از جمله در زمینه استرداد اموال و داریی‌ها،
(پ) رشد نزاهت مالی، پاسخگویی و مدیریت صحیح امور عمومی و اموال دولتی.

مادّة ۲: کاربرد و اثره‌ها

از لحاظ این کنوانسیون:
(الف) مقام دولتی یعنی: یک) هر شخص دارای سمت تقنینی، اجرایی، اداری و یا قضایی در کشور عضو کنوانسیون اعمّ از مقام انتصابی و یا انتخابی، دائمی و یا موقت، حقوق بگیر و یا غیرحقوق بگیر، قطع نظر از درجه ارشدیت وی؛ دو) هر شخص

دیگری که متصدی انجام وظیفه‌ای دولتی است از جمله شخص شاغل در یک نهاد دولتی و یا شرکت عمومی و یا کسی که عهده‌دار ارائه خدمتی عمومی است به گونه‌ای که در حقوق داخلی کشور عضو کنوانسیون تعریف شده و در قوانین ذیربط آن کشور کاربرد یافته است؛ سه) هر شخص دیگری که در قوانین داخلی کشور عضو به عنوان «مقام دولتی» توصیف گردیده است. مع‌ذلک، به برخی اقدامات خاص مندرج در فصل دوم این کنوانسیون، «مقام دولتی» می‌تواند به معنای هر شخصی باشد که انجام وظیفه‌ای دولتی و یا ارائه خدمتی عمومی را به شرح منعکس در قوانین داخلی کشور عضو کنوانسیون و قوانین ذیربط کشور مزبور عهده‌دار می‌باشد؛

(ب) «مقام دولتی خارجی» یعنی هر شخص دارای سمت تقنینی، اجرایی، اداری و یا قضایی یک کشور خارجی، اعم از مقام انتصابی و یا انتخابی و هر شخص متصدی وظیفه‌ای دولتی برای کشور خارجی از جمله شخص شاغل در یک نهاد دولتی و یا شرکت عمومی؛

(پ) «مقام یک سازمان بین‌المللی

عمومی» یعنی کارمند یک سازمان بین‌المللی و یا هر شخصی که از جانب چنین سازمانی مجاز به اقدام از طرف آن سازمان می‌باشد؛

(ت) «دارایی» یعنی اموال در هر شکل آن، اعم از عینی یا غیرعینی، منقول یا غیرمنقول، ملموس یا غیرملموس و اسناد قانونی و یا اوراق دال بر مالکیت و یا ذی‌سهم بودن در این‌گونه اموال؛

(ث) «عواید حاصل از جرم» یعنی هرگونه دارایی ناشی و یا حاصل از ارتکاب بزه، اعم از مستقیم یا غیرمستقیم؛

(ج) «انسداد» و یا «توقیف» یعنی ممنوعیت موقت انتقال، تبدیل، هرگونه تعیین تکلیف و یا جابجایی اموال و یا ضبط و یا سرپرستی موقت اموال بر مبنای دستور صادره از دادگاه و یا مرجع صلاحیتدار دیگر؛

(چ) «مصادره» که در موارد قابل اعمال ضبط مال را نیز در برمی‌گیرد، یعنی محرومیت دائم از دارایی بر مبنای دستور صادره از دادگاه و یا مرجع صلاحیتدار دیگر؛

(ح) «جرم اصلی» یعنی هرگونه بزهی که در نتیجه ارتکاب آن عوایدی تولید شده که می‌تواند موضوع جرم تعریف شده در ماده ۲۳ کنوانسیون حاضر قرار گیرد؛

(خ) «نقل و انتقالات کنترل شده» یعنی شگردهای رد کردن محموله‌های غیرمجاز و یا مشکوک به خارج، از مسیر و یا به داخل سرزمین یک یا چند کشور با آگاهی و تحت نظارت مراجع صلاحیتدار آنها به قصد تحقیق و تفحص درباره یک جرم و شناسایی اشخاص ذی‌مدخل در ارتکاب بزه.

مادّة ۳: گستره اجرا

۱- کنوانسیون حاضر طبق شرایط مندرج در آن نسبت به جلوگیری، تحقیق و تفحص و پیگرد قانونی فساد مالی و انسداد، توقیف، مصادره و استرداد عواید حاصله از جرایم تعریف شده در این کنوانسیون اجرا خواهد شد.

۲- به غیر از مواردی که استثنا شده، برای اجرای این کنوانسیون نسبت به جرایم مشروحه در آن ورود خسارت و یا صدمه به اموال دولت شرط نیست.

مادّة ۴: حفظ حاکمیت

۱- کشورهای عضو کنوانسیون تعهدات خود طبق این کنوانسیون را به ترتیبی که با اصول تساوی حاکمیت و تمامیت ارضی کشورها و نیز عدم مداخله در امور داخلی کشورهای دیگر سازگار باشد، به اجرا خواهند گذاشت.

۲- هیچیک از مفاد این کنوانسیون به کشور عضو اجازه نخواهد داد تا در سرزمین کشور دیگر به اجرای حقوق و وظایفی مبادرت ورزد که اجرای آنها به موجب قوانین داخلی کشور دیگر در صلاحیت انحصاری مقامات خود آن کشور است.

فصل دو

تدابیر بازدارنده

مادّة ۵: سیاستها و روشهای بازدارنده ضدّ

فساد مالی

۱- هر یک از کشورهای عضو با رعایت اصول اساسی نظام حقوقی خود، سیاستهای مؤثر و هماهنگی را برای ریشه کن کردن فساد مالی تنظیم، اجرا و یا تثبیت خواهد کرد. سیاستهای مزبور مشارکت آحاد جامعه را در این امر تقویت نموده و

اصول حاکمیت قانون، مدیریت صحیح امور عمومی و اموال دولتی، نزاهت مالی، شفافیت و پاسخگویی در برابر قانون را بازتاب خواهد نمود.

۲- هریک از کشورهای عضو در جهت نهادینه کردن و تقویت روش‌های کارا برای جلوگیری از فساد مالی تلاش خواهد کرد.

۳- هریک از کشورهای عضو کوشش خواهد کرد اسناد قانونی و تدابیر اجرایی موجود را مرتباً ارزیابی و از کافی بودن آنها برای جلوگیری و مبارزه علیه فساد مالی اطمینان حاصل نماید.

۴- کشورهای عضو عندالاقضاء و با رعایت اصول اساسی نظامهای حقوقی خود، با یکدیگر و با سازمانهای ذیربط بین‌المللی و منطقه‌ای در جهت تقویت و به روز کردن تدابیر مورد اشاره در این ماده همکاری خواهند کرد. این همکاری می‌تواند مشارکت در برنامه‌ها و پروژه‌های بین‌المللی را با هدف جلوگیری از فساد مالی در برگیرد.

مادّة ۶: نهاد یا نهادهای بازدارنده ضدّ فساد مالی

۱- هریک از کشورهای عضو با رعایت اصول اساسی نظام حقوقی خود، از وجود نهاد و در صورت نیاز، نهادهایی برای مبارزه با فساد مالی منجمله از طرق زیر اطمینان حاصل خواهد نمود:

(الف) اجرای سیاست‌های مورد اشاره در ماده ۵ کنوانسیون حاضر و در صورت ضرورت نظارت و هماهنگ‌سازی اجرای آن سیاست‌ها؛

(ب) بسط و انتشار آگاهی‌های لازم برای مبارزه با فساد مالی.

۲- هریک از کشورهای عضو با توجه به اصول اساسی نظام حقوقی خود برای نهاد و یا نهادهای مذکور در بند ۱ این ماده استقلال لازم را خواهد شناخت تا این نهاد و یا نهادها بتوانند به وظایف خود به نحو مؤثر و بدون هیچ‌گونه اعمال نفوذ ناروا عمل کنند. برای این منظور باید منابع مالی و کادر تخصصی لازم و در صورت نیاز دوره‌های آموزشی برای این کارکنان جهت ایفای مطلوب وظایف خود تأمین و پیش‌بینی گردد.

۳- هریک از کشورهای عضو نام و نشانی مرجع و یا مراجعی را که می‌تواند

به دیگر کشورهای عضو در جهت تنظیم و اجرای تدابیر خاص جلوگیری از فساد مالی مساعدت نماید، در اختیار دبیرکل سازمان ملل متحد قرار خواهد داد.

مادّة ۷: بخش دولتی

۱- هر یک از کشورهای عضو در صورت اقتضا و با رعایت اصول اساسی نظام حقوقی خود، نسبت به تصویب، برقراری و تقویت روش‌هایی جهت استخدام، گمارش، نگهداشت، ترفیع و بازنشستگی مستخدمان کشوری و در صورت نیاز مأموران دولتی غیر انتخابی تلاش خواهد کرد. این روشها: (الف) بر اصول کارایی، شفافیت و ملاکهای عینی از قبیل شایستگی، انصاف و تناسب استوارند؛

(ب) برای گزینش و آموزش افراد جهت تصدّی پستهای دولتی در معرض خطر فساد مالی و در صورت لزوم انتقال متصدیان این پستها به پستهای دیگر ترتیبات مناسب را پیش‌بینی خواهند کرد؛

(پ) با توجه به سطح توسعه اقتصادی کشور عضو، پرداخت حق‌الزحمه مکفی و تنظیم جداول حقوقی منصفانه را برای

کارکنان مزبور تشویق می‌کنند؛
(ت) برای توانمند کردن این افراد
به ایفای صحیح، دقیق و شرافتمندانه
مسئولیت‌های دولتی خود برگزاری دوره‌های
آموزشی و کارآموزی را تعمیم بخشیده و
برای ارتقاء سطح آگاهی ایشان از خطرات
انحراف مالی در حین اجرای وظایف،
آموزش‌های تخصصی و مناسب ارائه
می‌نمایند. این‌گونه برنامه‌ها می‌تواند به
آیین‌نامه‌ها و یا ضوابط رفتاری در
زمینه‌های ذیربط اشاره و استناد کند.

۲- هریک از کشورهای عضو، همچنین
تصویب تدابیر تقنینی و اجرایی را در
چارچوب اهداف کنوانسیون حاضر و با
رعایت اصول اساسی حقوق داخلی خود، جهت
عملی کردن ضوابط مربوط به اعلام نامزدی
برای تصدی و انتخاب به سمت دولتی مورد
توجه قرار خواهد داد.

۳- هریک از کشورهای عضو همچنین
اخذ تدابیر تقنینی و اجرایی مناسب را
در چارچوب اهداف کنوانسیون حاضر و با
رعایت اصول اساسی حقوق داخلی خود، جهت
هرچه شفافتر کردن منابع مالی فعالیت
انتخاباتی نامزدهای سمت‌های دولتی و در

صورت اقتضا منابع مالی احزاب سیاسی مورد توجه قرار خواهد داد.

۴- هریک از کشورهای عضو با رعایت اصول اساسی حقوق داخلی خود، در جهت تصویب، تثبیت و تقویت ساز و کارهایی جهت هرچه شفافتر شدن و جلوگیری از تضاد منافع تلاش خواهد کرد.

مادّة ۸: آیین رفتار مقامات دولتی

۱- به منظور مبارزه با فساد مالی، هریک از کشورهای عضو با رعایت اصول اساسی نظام حقوقی خود از جمله نسبت به تقویت و رشد معنویات، درستکاری و بسط فرهنگ پاسخگویی در میان مقامات دولتی خود اهتمام خواهد ورزید.

۲- بالاخص هریک از کشورهای عضو تلاش خواهد نمود تا در چارچوب ساختارهای اداری و قانونی خود، آییننامه‌ها و ضوابط رفتار درست، شرافتمندانه و پاک را در ایفای مسؤولیتهای دولتی به اجرا گذارد.

۳- به منظور اجرای مفاد این ماده، هریک از کشورهای عضو در صورت اقتضا و

با رعایت اصول اساسی نظام حقوقی خود، ابتکارات زیربند سازمانهای منطقه‌ای، درون منطقه‌ای و چند جانبه، از قبیل آیین رفتار بین‌المللی مقامات دولتی مندرج در الحاقیه قطعنامه ۵۱/۵۹ مورخ ۱۲ دسامبر ۱۹۹۶ مجمع عمومی سازمان ملل متحد را ملحوظ نظر قرار خواهد داد.

۴- هریک از کشورهای عضو همچنین با رعایت اصول اساسی حقوق داخلی خود، برقراری تدابیر و روشهایی را در جهت تسهیل گزارش مفسد مالی توسط مقامات دولتی به مراجع صلاحیتدار پس از آگاهی از این موارد در حین اجرای وظایف خود، مورد توجه قرار خواهد داد.

۵- هریک از کشورهای عضو در صورت اقتضا و با رعایت اصول اساسی حقوق داخلی خود، با برقراری تدابیر و ساز و کارهایی مقامات دولتی را ملزم خواهد ساخت تا فعالیتهای متفرقه خود، رابطه استخدامی، سرمایه‌گذاریها، داراییها و هدایا و یا مزایایی را که میتواند با ایفای سمت دولتی ایشان اصطکاک منافی داشته باشد، به مراجع زیربند اعلام نمایند.

۶- هریک از کشورهای عضو با رعایت اصول اساسی حقوق داخلی خود، اتخاذ تدابیر انضباطی و یا تدابیر دیگر را جهت برخورد با مقامات دولتی متخلف از آیین‌ها و ضوابط رفتاری مندرج در این ماده مورد توجه قرار خواهد داد.

مادّة ۹: خریدهای دولتی و مدیریت وجوه

عمومی

۱- هریک از کشورهای عضو با رعایت اصول اساسی نظام حقوقی خود، اقدامات لازم را به منظور ایجاد روشهای مناسب در انجام خریدهای دولتی برمبنای شفافیت، رقابت و ضوابط عینی در تصمیم‌گیری جهت جلوگیری مؤثر از فساد مالی اتخاذ خواهد کرد. در این روشها از جمله موارد زیر ملحوظ واقع خواهند شد:

(الف) انتشار عمومی اطلاعات مربوط به تشریفات و قراردادهای خرید، از جمله اطلاعات مربوط به مناقصه‌های دولتی و اطلاعات ذیربط و یا مربوط به اعطای قراردادها جهت دادن وقت کافی به شرکت‌کنندگان بالقوه در مناقصه برای تنظیم و تسلیم پیشنهاد خود؛

(ب) تنظیم پیشاپیش شرایط و مقررات شرکت در مناقصه‌های دولتی از جمله شرایط گزینش و واگذاری قرارداد و مقررات تسلیم پیشنهاد و انتشار آنها جهت آگاهی عموم؛

(پ) استفاده از ضوابط عینی و از قبل تعیین شده جهت تصمیم‌گیری در مورد خریدهای دولتی به منظور تسهیل واریزی بعدی از کاربرد صحیح مقررات و یا تشریفات مزبور؛

(ت) تثبیت ساز و کار مؤثری برای تحقیق داخلی از جمله برقراری طریقه مؤثر پژوهش‌خواهی به منظور اطمینان از رجوع و جبران قانونی در صورت تخطی از مقررات و تشریفات پیش‌بینی شده در این بند؛

(ث) عندالاقضاء، پیش‌بینی تدابیری جهت قانونمند کردن و تنظیم رفتار مسؤولان خریدهای دولتی از قبیل الزام آنها به اعلام نفع احتمالی خود در خریدهای خاص، شفاف کردن تشریفات معاملات و طی دوره‌های آموزشی؛

۲- هریک از کشورهای عضو با رعایت اصول اساسی نظام حقوقی خود تدابیر

مناسب را در جهت شفافیت و پاسخگویی در مدیریت وجوه عمومی اتخاذ می‌کند. تدابیر مزبور از جمله مشتملند بر:

(الف) تشریفات تصویب بودجه ملی؛

(ب) گزارش به موقع درآمدها و هزینه‌های عمومی؛

(پ) وجود سیستم‌های کنترل‌کننده حسابداری و حسابرسی و نظارت‌های مربوطه؛
(ت) سیستم‌های کارا و مؤثر مدیریت ریسک و کنترل داخلی؛

(ث) در صورت اقتضای اقدامات اصلاحی در صورت عدم رعایت الزامات و ضوابط یاد شده در این بند.

۳- هر یک از کشورهای عضو تدابیر اداری و اجرایی لازم را در چارچوب اصول اساسی حقوق داخلی خود در جهت حفظ سلامت دفاتر حسابداری، سوابق، صورتحسابهای مالی و یا دیگر اسناد و اوراق مربوط به هزینه‌ها و درآمدهای عمومی و جلوگیری از جعل و دستکاری در این اسناد اتخاذ خواهد کرد.

مادّة ۱۰: گزارش به مردم

با توجه به ضرورت مبارزه با فساد

مالی، هریک از کشورهای عضو با رعایت اصول اساسی حقوق داخلی خود، تدابیر لازم را در جهت بالابردن شفافیت در مدیریت تشکیلات دولتی خود از جمله در ارتباط با روند سازماندهی، نحوه اجرای وظایف و تصمیم‌گیری‌ها معمول خواهد داشت. این تدابیر از جمله مشتملند بر:

(الف) تصویب آیین‌ها و یا مقرراتی به منظور ممکن ساختن مراجعه مستقیم آحاد مردم، در صورت اقتضا به اطلاعات مربوط به روند سازماندهی، اجرای وظایف و تصمیم‌گیری‌های تشکیلات دولتی و نیز به تصمیمات و اقدامات قانونی مربوط به مردم با رعایت کامل حفظ اسرار و اطلاعات شخصی؛

(ب) حذف تشریفات اداری در صورت اقتضا به منظور تسهیل دسترسی مردم به مقامات صلاحیتدار تصمیم‌گیرنده؛ و

(پ) اطلاع رسانی به مردم از جمله انتشار گزارشهای دوره‌ای درباره لغزشگاههای مالی در مدیریت تشکیلات دولتی.

مادّة ۱۱: تدابیر مربوط به تشکیلات قضایی و

دادسرا

۱- با توجه به استقلال قوه قضائیه و نقش حساس آن در مبارزه با فساد مالی، هریک از کشورهای عضو با رعایت اصول اساسی نظام حقوقی خود و بدون خدشه به استقلال قضایی کشور، تدابیر لازم را برای تقویت مبانی اخلاقی و از میان برداشتن لغزشگاههای فساد مالی بین اعضا و دست‌اندرکاران قوه قضائیه اتخاذ خواهد کرد. تدابیر مزبور می‌تواند شامل وضع مقرراتی در ارتباط با آیین رفتار اعضای قوه قضائیه باشد.

۲- در دادسراهای کشورهای عضو که در آنها دادسرا تابع قوه قضائیه نبوده بلکه از شخصیتی مستقل برخوردار است، می‌تواند تدابیر مشابهی با تدابیر پیش بینی شده در بند ۱ این ماده اتخاذ و اجرا گردد.

ماده ۱۲: بخش خصوصی

۱- هریک از کشورهای عضو با رعایت اصول اساسی حقوق داخلی خود، تدابیری را برای جلوگیری از فساد مالی در بخش خصوصی، تقویت استانداردهای حسابداری،

حسابرسی در بخش خصوصی و در صورت اقتضا وضع مجازاتهای مؤثر، متناسب و بازدارنده مدنی، اداری و یا کیفری در قبال تخلف از تدابیر مزبور اتخاذ خواهد کرد.

۲- تدابیر متّخذه برای نیل به این اهداف از جمله مشتملند بر:

(الف) تقویت همکاری بین نهادهای مجری قانون و ارگانهای خصوصی ذیربط؛

(ب) همگانی‌سازی اجرای ضوابط و آیین‌هایی با هدف تضمین درستکاری مالی در واحدهای خصوصی از جمله وضع آیین‌نامه‌های رفتاری به منظور ایفای صحیح، شرافتمندانه و دقیق فعالیتهای تجاری و کلیه اقدامات مربوطه و جلوگیری از تضادّ منافع و نیز نهادینه کردن استفاده از رویه‌های تجاری درست بین شرکتهای خصوصی و نیز در روابط قراردادی این شرکتها با دولت؛

(پ) تقویت شفافیت بین نهادهای خصوصی از جمله در صورت اقتضا تدابیر مربوط به شناسایی هویت اشخاص حقیقی و حقوقی درگیر در تأسیس و اداره شرکتهای خصوصی؛

(ت) جلوگیری از سوء استفاده از تشریفات اداری نهادهای خصوصی از جمله تشریفات مربوط به یارانه‌ها و مجوزهای اعطا شده توسط مراجع دولتی برای فعالیتهای تجاری؛

(ث) جلوگیری از تضادّ منافع از طریق وضع محدودیتهای متناسب و مدت دار نسبت به فعالیتهای حرفه‌ای مقامات دولتی پیشین و یا منع استخدام مقامات دولتی توسط بخش خصوصی پس از استعفا و یا بازنشستگی ایشان، در صورتی که فعالیتهای و یا استخدام مزبور مستقیماً با سمتهای تحت تصدی و یا نظارت مقامات دولتی مزبور در طول دوره خدمت ایشان در ارتباط باشد؛

(ج) حصول اطمینان از اینکه شرکتهای خصوصی به تناسب ساختار و حجم خود از اهرمهای کنترل حسابرسی داخلی برای جلوگیری و ردیابی سوء استفاده‌های مالی برخوردار بوده و حسابها و صورتحسابهای مالی شرکتهای خصوصی مشمول تشریفات حسابرسی و محاسباتی مناسب قرار دارد.

۳- به منظور جلوگیری از فساد مالی هر یک از کشورهای عضو تدابیر لازم را با

رعایت قوانین و مقررات داخلی خود در خصوص نگهداری دفاتر و سوابق، اعلان صورتحسابهای مالی و ضوابط حسابداری و حسابرسی برای ممنوعیت اقدامات زیر در جهت ارتکاب هر یک از جرایم مذکور در این کنوانسیون معمول خواهد داشت:

(الف) گشایش حسابهای خارج از دفاتر؛

(ب) انجام معاملات خارج از دفاتر مالی و یا بدون شفافیت کافی؛

(پ) ثبت هزینه‌های غیر موجود در دفاتر مالی؛

(ت) وارد کردن اقلامی در ستون بدهی با مشخصات نادرست از موضوع آنها؛

(ث) استفاده از اسناد ساختگی؛

(ج) از بین بردن عمدی اسناد دفترداری زودتر از زمانی که در قانون پیش‌بینی شده است.

۴- هریک از کشورهای عضو کسر کردن هزینه‌های انجام شده برای پرداخت رشوه، به شرح منعکس در جرایم مندرج در مادتين ۱۵ و ۱۶ کنوانسیون حاضر، و در صورت اقتضا کسر سایر مخارج متحمل به منظور ارتکاب تخلفات مالی را از مالیات ممنوع

اعلام خواهد کرد.

مادّة ۱۳: مشارکت جامعه

۱- هریک از کشورهای عضو در حدود توانایی و با رعایت اصول اساسی حقوق داخلی خود، تدابیر شایسته را در جهت تقویت مشارکت فعال افراد و گروههای خارج از بخش دولتی، از قبیل نهادهای جامعه مدنی، سازمانهای غیر دولتی و ارگانهای برخاسته از متن مردم، برای جلوگیری و ریشه کن کردن فساد مالی و ارتقای سطح آگاهی عمومی در مورد وجود، عوامل و شدت و خطرات ناشی از فساد مالی اتخاذ خواهد کرد. این مشارکت با تدابیری از نوع زیر تقویت خواهد شد:

(الف) شفافتر کردن و تقویت حضور مردم در روندهای تصمیم‌گیری؛

(ب) حصول اطمینان از دسترسی مؤثر آحاد مردم به اطلاعات؛

(پ) انجام فعالیتهای اطلاع رسانی عمومی در جهت عدم مدارا با مفسد مالی و نیز پیش‌بینی برنامه‌های آموزش عمومی از جمله در موادّ درسی مدارس و دانشگاهها؛

(ت) احترام، بسط و حمایت از آزادی تحصیل، دریافت، انتشار و پخش اطلاعات مربوط به مفاسد مالی. آزادی مزبور می‌تواند محدود باشد ولی این حدود از آنچه در قانون مقرر شده و برای موارد زیر لازم است تجاوز نمی‌کند:

(یک) احترام به حقوق و حیثیت دیگران و

(دو) حمایت از امنیت ملی، نظم عمومی، بهداشت همگانی و یا اخلاق حسنه.

۲- هریک از کشورهای عضو با اتخاذ تدابیر شایسته اطمینان حاصل خواهد کرد که نهادهای مبارزه با مفاسد مالی مذکور در این کنوانسیون برای عموم مردم شناخته شده می‌باشند و آحاد مردم می‌توانند به این نهادها برای گزارش هرگونه رویدادی که ممکن است به موجب تعاریف مندرج در کنوانسیون حاضر عنوان مجرمانه داشته باشد، مراجعه کنند.

مادّة ۱۴: اقدامات برای جلوگیری از پول

شویی

۱- هریک از کشورهای عضو:

(الف) به منظور جلوگیری و ردیابی کلیه اشکال پول‌شویی، رژیم مدیریتی و

ارشادی فراگیری را برای نظارت بر کار بانکها و مؤسسات مالی غیر بانکی از جمله اشخاص حقیقی و یا حقوقی دست اندرکار در ارائه خدمات رسمی و یا غیررسمی انتقال پول و یا اعتبار، و در صورت اقتضا برای کنترل فعالیت سایر نهادهای در معرض پولشویی تأسیس خواهد کرد. رژیم مزبور بر مقررات مربوط به تشخیص هویت مشتریان و در صورت اقتضا سهامداران، نگهداری سوابق و گزارش معاملات مشکوک تأکید خواهد ورزید؛

(ب) بدون خدشه به مفاد ماده ۴۶ کنوانسیون حاضر، اطمینان حاصل خواهد نمود که مراجع اجرایی، اداری، قانونی و انتظامی و سایر نهادهای فعال در مبارزه با پول شویی (از جمله مراجع قضایی در صورت جواز قوانین داخلی) از توانایی همکاری و مبادله اطلاعات در سطوح ملی و بین‌المللی در چارچوب شرایط مقرر در قوانین داخلی کشور عضو برخوردار بوده و برای نیل به این هدف ایجاد یک واحد اطلاعاتی مالی را به عنوان مرکز ملی گردآوری، تجزیه و تحلیل و توزیع اطلاعات مربوط به پول شویی مورد توجه قرار

خواهد داد.

۲- کشورهای عضو اجرای تدابیر مناسب را برای ردیابی و کنترل جابجایی وجوه نقد و اوراق بهادار در سرتاسر مرزهای خود به شرط تأمین به بهره‌گیری درست از اطلاعات و بدون مانع تراشی بر سر راه انتقال سرمایه‌های مشروع، مورد توجه قرار خواهند داد. این تدابیر می‌تواند اشخاص و شرکتها را مکلف کند تا انتقال مبالغ عمده پول نقد و اوراق بهادار را به خارج از کشور گزارش نمایند.

۳- کشورهای عضو تدابیر شایسته و عملی را برای ملزم ساختن مؤسسات مالی و از جمله حواله‌کنندگان پول به موارد زیر معمول خواهند داشت:

(الف) درج اطلاعات صحیح و دقیق درباره حواله پول در فرم‌های مخصوص انتقال الکترونیک پول و پیامهای مربوط؛
(ب) حفظ اطلاعات مزبور در طول زنجیره پرداخت؛ و

(پ) اعمال کنترل‌های دقیق نسبت به انتقال وجوهی که فاقد اطلاعات کامل مربوط به حواله‌کنندگان است.

۴- برای ایجاد یک رژیم مدیریتی و

نظارتی داخلی طبق مفاد این ماده، و بدون خدشه به سایر مواد کنوانسیون حاضر از کشورهای عضو درخواست می‌گردد تا ابتکارات سازمانهای ذیربط منطقه‌ای، درون منطقه‌ای و چند جانبه را در مبارزه با پول شویی نصب‌العین خود قرار دهند.

۵- کشورهای عضو تلاش خواهند کرد تا همکاری جهانی، منطقه‌ای، درون منطقه‌ای و دوجانبه را بین مراجع و نهادهای قضایی، انتظامی و مالی خود توسعه و تحکیم بخشند.

فصل سه

اطلاق عنوان مجرمانه و اجرای قانون

ماده ۱۵: پرداخت رشوه به مقامات عمومی کشوری

هریک از کشورهای عضو تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای جرم شناختن ارتکاب عمدی اعمال زیر اتخاذ خواهد کرد:

(الف) وعده، پیشنهاد و یا دادن امتیازی ناروا به طور مستقیم و یا غیرمستقیم به یک مقام دولتی به نفع خود

بخش اسناد ❖ ۳۳۵

مقام مزبور و یا شخص و یا نهاد دیگر، به قصد ترغیب آن مقام به انجام و یا خودداری از انجام عملی که از وظایف رسمی او محسوب می‌گردد؛ و (ب) درخواست و یا پذیرش مستقیم و یا غیرمستقیم امتیازی ناروا توسط یک مقام دولتی به نفع شخص خود و یا شخص و یا نهاد دیگر، به قصد انجام و یا خودداری از انجام عملی که از وظایف رسمی او محسوب می‌گردد.

مادّة ۱۶: پرداخت رشوه به مقام دولتی خارجی و مقامات سازمانهای بین‌المللی عمومی

۱- هر یک از کشورهای عضو تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای جرم شناختن ارتکاب عمدی وعده، پیشنهاد و یا دادن امتیازی ناروا به طور مستقیم و یا غیرمستقیم به یک مقام دولتی خارجی و یا مقام یک سازمان بین‌المللی عمومی به نفع خود مقام مزبور و یا شخص و یا نهاد دیگر، به قصد ترغیب آن مقام به انجام و یا خودداری از انجام وظایف قانونی خود و نیز به قصد تحصیل و یا حفظ موقعیت

تجاری و یا منافع ناروای دیگر در ارتباط با روند بازرگانی بین‌المللی اتخاذ خواهد کرد.

۲- هریک از کشورهای عضو اتخاذ تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای جرم شناختن درخواست و یا پذیرش عمدی امتیازی ناروای، به طور مستقیم و یا غیرمستقیم، توسط یک مقام دولتی خارجی و یا مقام یک سازمان بین‌المللی عمومی به نفع خود و یا شخص و یا نهاد دیگر، به قصد انجام و یا خودداری از انجام وظایف رسمی خود مورد توجه قرار خواهد داد.

مادّة ۱۷: اختلاس، حیف و میل و یا سایر خلافاکاریهای مالی توسط یک مقام دولتی

هریک از کشورهای عضو تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای جرم شناختن ارتکاب عمدی اختلاس، حیف و میل و یا سایر خلافاکاریهای مالی در اموال، وجوه عمومی و یا خصوصی و یا اوراق بهادار دولتی و یا هرگونه مال دیگری که حسب سمت و وظیفه به مقام دولتی مزبور سپرده

بخش اسناد ❖ ۳۳۷

شده است، توسط آن مقام دولتی به نفع خود و یا شخص و یا نهاد دیگر، اتخاذ خواهد کرد.

مادّة ۱۸: اعمال نفوذ در معاملات

هریک از کشورهای عضو اتخاذ تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای جرم شناختن ارتکاب عمدی اقدامات زیر مورد توجّه قرار خواهد داد:

(الف) وعده، پیشنهاد و یا دادن امتیازی ناروا به طور مستقیم و یا غیرمستقیم به یک مقام دولتی و یا به هر شخص دیگر به قصد اینکه مقام دولتی و یا شخص مزبور از نفوذ واقعی و یا اعتباری خود در جهت کسب امتیازی ناروا از یک سازمان و یا نهاد عمومی کشور عضو به نفع محرک اصلی عمل و یا به نفع هر شخص دیگر سوء استفاده کند؛

(ب) درخواست و یا پذیرش مستقیم و یا غیرمستقیم امتیازی ناروا به طور مستقیم و یا غیرمستقیم توسط یک مقام دولتی و یا هر شخص دیگر به نفع خود مقام مزبور و یا هر شخص دیگر به قصد اینکه آن مقام دولتی و یا شخص مزبور از

نفوذ واقعی و یا اعتباری خود در جهت کسب امتیازی ناروا از یک سازمان و یا نهاد عمومی کشور عضو سوء استفاده کنند.

مادّة ۱۹: سوء استفاده از وظایف

هریک از کشورهای عضو اتخاذ تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای جرم شناختن ارتکاب عمدی سوء استفاده از وظایف و یا سمت و به عبارت دیگر انجام و یا عدم انجام عملی توسط یک مقام دولتی در حین انجام وظیفه برخلاف قوانین و به منظور کسب امتیازی ناروا برای خود و یا شخص و یا نهاد دیگر مورد توجّه قرار خواهد داد.

مادّة ۲۰: ثروتهای نامشروع

هریک از کشورهای عضو با رعایت قانون اساسی و اصول اساسی نظام حقوقی خود، اتخاذ تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای جرم شناختن ثروتاندوزی مقامات دولتی از طریق توسّل عمدی به طرق نامشروع، و به عبارت دیگر افزایش قابل ملاحظه در دارایی یک مقام

دولتی به گونه‌ای که وی منطقی‌اً قادر به توجیه آن با توجه به دریافتی قانونی خود نباشد، مورد توجه قرار خواهد داد.

مادّة ۲۱: پرداخت رشوه در بخش خصوصی

هریک از کشورهای عضو اتخاذ تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای جرم شناختن ارتکاب عمدی اعمال زیر در جریان فعالیت‌های اقتصادی، مالی و یا تجاری مورد توجه قرار خواهد داد:

(الف) وعده، پیشنهاد و یا دادن مستقیم و یا غیرمستقیم امتیازی ناروا به مدیر و یا کارمند شاغل در یک ارگان بخش خصوصی، در هر سمتی که باشد، به نفع خود وی و یا شخص دیگر به قصد ترغیب وی به انجام و یا خودداری از انجام عملی برخلاف وظایف خود؛ و

(ب) درخواست و یا پذیرش مستقیم و یا غیرمستقیم امتیازی ناروا به طور مستقیم و یا غیرمستقیم توسط مدیر و یا کارمند شاغل در یک ارگان بخش خصوصی، در هر سمتی که باشد، به نفع خود و یا شخص دیگر به قصد انجام و یا خودداری از انجام عملی برخلاف وظایف خود.

مادّة ۲۲: اختلاس اموال در بخش خصوصی

هر یک از کشورهای عضو تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای جرم شناختن ارتکاب عمدی اختلاس، در جریان فعالیت‌های اقتصادی، مالی و یا تجاری توسط مدیران و یا کارکنان ارگان بخش خصوصی در اموال، وجوه خصوصی، اوراق بهادار دولتی و یا هرگونه مال دیگری که حسب سمت به وی سپرده شده، مورد توجّه قرار خواهد داد.

مادّة ۲۳: تطهیر عواید ناشی از جرم

۱- هر یک از کشورهای عضو با رعایت اصول اساسی حقوق داخلی خود، تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای جرم شناختن ارتکاب عمدی اعمال زیر اتخاذ خواهد کرد:

(الف) (یک) تبدیل و یا انتقال اموال با علم به منشأ مجرمانه آنها به قصد اخفا و یا تغییر منشأ نامشروع آن اموال و یا کمک به مجرم اصلی برای فرار از پی‌آمدهای قانونی عمل خود؛
(دو) اخفا و یا قلب ماهیت اصلی،

منشأ، محل، انتقالات، جابجایی و یا مالکیت یا حقوق مربوط به اینگونه اموال با علم به منشأ مجرمانه آنها؛
(ب) با رعایت مفاهیم بنیادی نظام حقوقی خود:

(یک) تملک، تصرف و یا استفاده از اموال با علم به منشأ مجرمانه آنها در زمان قبض اموال مزبور؛

(دو) شرکت، معاونت یا تبانی در ارتکاب بزه، شروع به جرم، کمک، تحریک، تسهیل و تشویق به ارتکاب هر یک از جرایم موضوع این ماده.

۲- از لحاظ اجرا و یا کاربرد بند ۱ این ماده:

(الف) هر کشور عضو تلاش خواهد کرد تا بند ۱ این ماده را به کلیه مصادیق جرایم اصلی اعمال کند؛

(ب) هر کشور عضو حداقل طیف وسیعی از جرایم موضوعه طبق این کنوانسیون را به عنوان جرایم اصلی (در قوانین خود) وارد خواهد کرد؛

(پ) از لحاظ اجرای بند فرعی (ب) فوق‌الذکر، جرایم اصلی مشتمل بر بزه‌های ارتكابی در داخل و یا خارج از سرزمین

کشور عضو می‌باشد. مع‌ذک جرایم ارتكابی در خارج از سرزمین کشور عضو فقط در صورتی به عنوان جرایم اصلی شناخته خواهد شد که عمل مزبور طبق قوانین داخلی کشور محلّ ارتكاب عنوان مجرمانه داشته و قوانین داخلی کشور عضو اجراکننده این ماده نیز آن عمل را در صورت ارتكاب در آن سرزمین جرم قلمداد کند؛

(ت) هرکشور عضو نسخه‌هایی از قوانین خود در تنفیذ مفاد این ماده و تخییرات به عمل آمده در قوانین مزبور و یا شرحی از آنها را به دبیرکلّ سازمان ملل متحد تسلیم خواهد کرد؛

(ث) در صورت اشتراط در اصول اساسی حقوقی داخلی کشور عضو، جرایم مشروحه در بند ۱ این ماده به مرتکبان جرایم اصلی قابل اعمال نیست.

مادّة ۲۴: اخفا

بدون خدشه به مفاد ماده ۲۳ کنوانسیون حاضر، هر کشور عضو اتخاذ تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای جرم شناختن اخفا عمدی و یا

نگهداری اموال حاصل از جرایم پیش‌بینی شده در این کنوانسیون به شرط آگاهی از منشأ مجرمانه آنها، و بدون اینکه شخص خود در ارتکاب آن جرایم شرکت داشته باشد، مورد توجه قرار خواهد داد.

مادّة ۲۵: ممانعت از اجرای عدالت

هر کشور عضو تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای جرم شناختن اعمال زیر در صورتی‌که عمداً ارتکاب یافته باشد اتخاذ خواهد کرد:

(الف) استفاده از زور، تهدید و یا ارباب و یا دادن وعده، پیشنهاد و یا امتیاز ناروا به منظور تشویق شخص به ادای شهادت دروغ و یا مداخله در ادای شهادت و یا ارائه دلیل در دعوی مرتبط با ارتکاب جرایم موضوع کنوانسیون حاضر؛
و

(ب) استفاده از زور، تهدید و یا ارباب برای اخلال در اجرای وظایف رسمی توسط یک قاضی و یا مأمور اجرای قانون در ارتباط با ارتکاب جرایم موضوع کنوانسیون حاضر. هیچ یک از مقررات این بند فرعی به حق کشورهای عضو جهت

برخورداری از قانونی برای حمایت از دیگر متصدیان مشاغل عمومی خدشه‌ای وارد نخواهد کرد.

مادّة ۲۶: مسؤولیت اشخاص حقوقی

۱- هر کشور عضو تدابیر لازم را با رعایت اصول حقوقی خود برای احراز مسؤولیت اشخاص حقوقی شرکت‌کننده در جرایم موضوع این کنوانسیون اتخاذ خواهد کرد.

۲- با توجه به اصول حقوقی کشور عضو، مسؤولیت اشخاص حقوقی می‌تواند کیفری، مدنی و یا اداری باشد.

۳- مسؤولیت مزبور به مسؤولیت کیفری اشخاص حقیقی مرتکب این جرایم خدشه‌ای وارد نخواهد کرد.

۴- هر کشور عضو بویژه مراقبت به عمل خواهد آورد تا اشخاص حقوقی‌ای که طبق این ماده مسؤول شناخته شده‌اند، در معرض مجازاتهای کیفری و غیرکیفری مؤثر، مناسب و بازدارنده و از جمله جریمه‌های مالی قرار گیرند.

مادّة ۲۷: شرکت و شروع به جرم

۱- هر کشور عضو در چارچوب قوانین داخلی خود تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای جرم شناختن شرکت در جرم در هر سطح و درجه آن، از قبیل مباشرت، معاونت، همکاری و یا تحریک به ارتکاب یکی از بزه‌های موضوع این کنوانسیون اتخاذ خواهد کرد.

۲- هر کشور عضو در چارچوب قوانین داخلی خود می‌تواند تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای جرم شناختن هرگونه شروع به جرم برای ارتکاب یکی از بزه‌های موضوع این کنوانسیون اتخاذ کند.

۳- هر کشور عضو در چارچوب قوانین داخلی خود می‌تواند تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای جرم شناختن اقدام به تهیه و تأمین وسایل و مقدمات ارتکاب یکی از بزه‌های موضوع این کنوانسیون اتخاذ کند.

مادّة ۲۸: آگاهی، قصد و هدف به عنوان

عناصر تشکیل دهنده جرم

آگاهی، قصد یا هدف مورد نظر به عنوان یکی از عناصر تشکیل‌دهنده بزه‌های موضوع این کنوانسیون را می‌توان از

اوضاع و احوال و شرایط عینی محیط بر ارتکاب جرم استنباط نمود.

مادّة ۲۹: مرور زمان

هرکشور عضو در صورت اقتضا در قوانین داخلی خود یک دوره بلند مدت مرور زمان جرم را برای آغاز رسیدگی به جرایم موضوع این کنوانسیون، و دوره مرور زمان طولانی‌تری را برای تعلیق مرور زمان مجازات در مواردی که مجرم ادّعایی از اجرای عدالت گریخته است، پیش‌بینی و تعیین خواهد کرد.

مادّة ۳۰: تعقیب، رسیدگی قضایی و مجازاتها

۱- هر کشور عضو برای ارتکاب جرایم موضوع این کنوانسیون مجازاتهایی را که با توجّه به شدّت آن جرایم تعیین شده، مقرر خواهد کرد.

۲- هر کشور عضو با رعایت نظام حقوقی و اصول مشروحه در قانون اساسی خود، تدابیر لازم را برای برقراری و یا حفظ تعادل لازم بین مصونیت‌های قضایی یا امتیازات صلاحیتی اعطا شده به مقامات دولتی خود جهت اجرای وظایف خود و امکان

تحقیق، تعقیب و رسیدگی قضایی مؤثر به جرایم موضوع این کنوانسیون، در صورت لزوم، اتخاذ خواهد کرد.

۳- هر کشور عضو تلاش خواهد نمود تا اختیارات ویژه پیش‌بینی شده در قوانین داخلی آن کشور در خصوص تعقیب اشخاص مظنون به ارتکاب جرایم موضوع این کنوانسیون به گونه‌ای اجرا گردد که با توجه به ضرورت جلوگیری از ارتکاب بزه‌های مزبور کارایی تدابیر اجرای قانونی در ارتباط با آن جرایم به حداکثر خود برسد.

۴- در ارتباط با جرایم موضوع این کنوانسیون، هر کشور عضو با رعایت قوانین داخلی خود و با عنایت به حق دفاع متهم، تدابیر شایسته را به منظور اطمینان از اینکه در شرایط مقرر در حکم آزادی متهم تا برگزاری محاکمه و یا پژوهش، ضرورت حضور متهم در رسیدگی‌های کیفری بعدی پیش‌بینی شده است، اتخاذ خواهد کرد.

۵- هر کشور عضو در هنگام بررسی احتمال آزادی و یا عفو زود هنگام محکومان به این‌گونه جرایم، شدت بزه‌های

ارتکابی را مطمح نظر قرار خواهد داد.

۶- هر کشور عضو با رعایت اصول اساسی نظام حقوقی خود و با در نظر داشتن اصل برائت، پیش‌بینی روشهایی را برای امکان عزل، تعلیق و یا تغییر محل مأموریت مقام دولتی متهم به ارتکاب یکی از جرایم موضوع این کنوانسیون مورد توجه قرار خواهد داد.

۷- در صورتی که شدت جرم ارتکابی اقتضا کند، هر کشور عضو با رعایت اصول اساسی نظام حقوقی خود روشهایی را پیش‌بینی خواهد کرد که به موجب آنها، محکومان به جرایم موضوع این کنوانسیون به حکم دادگاه و یا هر ترتیب قانونی دیگر برای مدت تعیین شده در قوانین داخلی خود از:

(الف) تصدی شغل دولتی و

(ب) تصدی شغل در شرکتی که کلاً یا بعضاً تحت مالکیت دولت است،
مسلوب‌الصلاحیت گردند.

۸- بند ۱ این ماده خدشه‌ای به اجرای اختیارات انضباطی توسط مراجع صلاحیتدار علیه کارکنان دولت وارد نخواهد کرد.

۹- هیچ‌یک از مفاد این کنوانسیون،

خدايه اي به اين اصل وارد نخواهد كرد كه تعريف بزه‌هاي موضوع اين كنوانسيون و دفاعات قانوني ذيربط و يا ديگر اصول حقوقي حاكم بر قانوني بودن [يا نبودن] عمل ارتكابي به قوانين داخلي کشور عضو اختصاص داشته و اين بزه‌ها طبق آن قوانين مورد پيگرد و مجازات قرار خواهند گرفت.

۱۰- کشورهای عضو تلاش خواهند کرد تا بازگشت مجدد محکومان به جرایم موضوع این کنوانسیون را به اجتماع تسهیل کنند.

مادّة ۳۱: انسداد، ضبط و مصادره

۱- هر کشور عضو تا حدی که نظام حقوق داخلی آن اجازه می‌دهد، کلیّه تدابیر لازم را برای مصادره اقلام زیر اتخاذ خواهد کرد:

(الف) عواید حاصله از جرایم موضوع این کنوانسیون و یا اموال دارای ارزش برابر با عواید مزبور،

(ب) اموال، تجهیزات و یا وسایل به کار رفته و یا تهیّه شده برای استفاده

در ارتکاب جرایم موضوع این کنوانسیون.
۲- هر کشور عضو تدابیر لازم را برای امکان شناسایی، ردیابی، انسداد و یا بازداشت هریک از اقلام مذکور در بند ۱ این ماده به منظور مصادرة احتمالی آنها اتخاذ خواهد کرد.

۳- هر کشور عضو با رعایت حقوق داخلی خود، تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای قانونمند کردن اداره اموال مسدود، بازداشت و یا مصادره شده موضوع بندهای ۱ و ۲ این ماده اتخاذ خواهد کرد.

۴- در صورت تغییر و یا تبدیل تمام و یا بخشی از عواید حاصله به مال دیگر، مال دیگر به جای عواید مال مزبور در معرض اقدامات مندرج در این ماده قرار خواهد گرفت.

۵- در صورت اختلاط عواید حاصله از جرم با مال به دست آمده از منابع مشروع، مال مزبور، بدون خدشه به اختیارات مربوط به انسداد و یا ضبط، تا اندازه ارزش عواید مخلوط شده قابل مصادره خواهد بود.

۶- درآمد و یا سایر منافع ناشی از

عواید حاصل از جرم و یا اموالی که این عواید به آن تبدیل و یا تخییر یافته‌اند و یا درآمد و یا منافع حاصل از اموالی که عواید ناشی از جرم با آن مخلوط شده‌اند نیز به همان ترتیب و اندازه عواید ناشی از جرم مشمول تدابیر مورد اشاره در این ماده خواهند بود.

۷- از نظر این ماده و ماده ۵۵ این کنوانسیون، هر کشور عضو به دادگاهها و یا دیگر مراجع صالحه خود اختیار صدور دستور به بانکها را برای در اختیار قراردادن و یا ضبط سوابق مالی و یا تجاری خواهد داد. کشور عضو از مقررات این بند به علت رازداری بانکی سرباز نخواهد زد.

۸ - کشورهای عضو می‌توانند امکان الزام مجرم را، تا آن اندازه که چنین الزامی با اصول اساسی حقوق داخلی آنها و نیز با طبع رسیدگیهای قضایی و غیر قضایی سازگار است، به اثبات قانونی بودن منشأ عواید حسب ادعا حاصل از جرم و یا اموال دیگر در معرض مصادره، مورد توجه قرار دهند.

۹- مقررات این ماده نباید به گونه‌ای

تفسیر شود که به حقوق اشخاص ثالث با حسن نیت لطمه وارد کند.

۱۰- هیچیک از مفاد این ماده این اصل را که تدابیر مورد اشاره مطابق و با رعایت مقررات حقوق داخلی هر یک از کشورهای عضو تعریف و اجرا خواهند گردید، مخدوش نخواهد نمود.

ماده ۳۲: حمایت از شهود، کارشناسان و زیاندیدگان

۱- هر کشور عضو تدابیر شایسته را مطابق حقوق داخلی و در حد توانایی خود، به منظور تأمین حمایت مؤثر از شهود و کارشناسانی که در ارتباط با جرایم موضوع این کنوانسیون ادای شهادت می‌کنند و نیز، در صورت لزوم، حمایت از بستگان و دیگر اشخاص نزدیک به آنها در برابر هرگونه انتقام و یا تهدید بالقوه اتخاذ خواهد کرد.

۲- تدابیر پیش‌بینی شده در بند ۱ این ماده، بدون اینکه به حقوق متهم و از جمله حق برخورداری وی از تشریفات صحیح قانونی خدشه‌ای وارد کند، می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

(الف) برقراری روشهای لازم و عملی برای حمایت فیزیکی از اینگونه اشخاص از قبیل تغییر محل و در صورت نیاز مخفی نگهداشتن و یا افشای محدود اطلاعات مربوط به هویت و محل سکونت ایشان؛

(ب) پیش‌بینی ساز و کار قانونی برای اینکه شهود و کارشناسان بتوانند گواهی خود را به گونه‌ای ارائه دهند که متضمن سلامت ایشان باشد، مثل امکان ادای شهادت از طریق استفاده از فن‌آوری‌های پیشرفته اطلاعاتی از قبیل ویدئو و یا دیگر وسایل مناسب.

۳- کشورهای عضو عقد قراردادها و یا توافقات با دیگر کشورها را به منظور جابجایی اشخاص مذکور در بند ۱ این ماده مورد توجه قرار خواهند داد.

۴- مقررات این ماده به اشخاصی نیز که به لحاظ ادای شهادت متحمل ضرر و زیان شده‌اند، اعمال خواهد شد.

۵- هریک از کشورهای عضو با رعایت حقوق داخلی خود، امکان طرح و بررسی نظرات و نگرانی‌های زیاندیدگان را در مراحل گوناگون رسیدگی کیفری علیه مجرمان، به شیوه‌ای که به حق دفاع ایشان

لطمه‌ای وارد نیاورد، فراهم خواهد آورد.

مادّة ۳۳: حمایت از گزارش‌دهندگان

هر کشور عضو تدابیر شایسته‌ای را در نظام حقوقی داخلی خود به منظور تأمین حمایت از هر شخصی که با حسن نیت و براساس دلایل موجّه وقوع جرایم موضوع این کنوانسیون را به مراجع صلاحیتدار گزارش می‌دهد، پیش‌بینی خواهد کرد.

مادّة ۳۴: پی‌آمدهای اقدامات فسادآمیز

هر کشور عضو، با احترام کامل به حقوق صحیحاً مکتسبه اشخاص ثالث، در چارچوب اصول اساسی حقوق داخلی خود تدابیر شایسته را برای برخورد با تبعات فساد مالی اتخاذ خواهد کرد. در این ارتباط، کشورهای عضو می‌توانند در رسیدگی حقوقی خود ارتکاب فساد مالی را به عنوان عامل مؤثری در ابطال و یا فسخ قرارداد، انصراف از امتیازنامه و یا کناره‌گیری از دیگر اسناد مشابه و یا اتخاذ هرگونه اقدام جبرانی دیگر محسوب دارند.

مادّة ۳۵: جبران خسارت

هر کشور عضو تدابیر لازم را با رعایت اصول حقوق داخلی خود برای تضمین حق دادخواهی مؤسّسات و یا زیاندیدگان از اقدامات فسادآمیز مالی علیه عاملان ورود ضرر به منظور دریافت خسارت اتّخاذ خواهد کرد.

مادّة ۳۶: مراجع تخصصی

هر کشور عضو با رعایت اصول اساسی نظام حقوقی خود، وجود نهاد و یا نهادها و یا اشخاص متخصص در امر مبارزه با فساد مالی از طریق اجرای قانون را تضمین خواهد کرد. نهاد، نهادها و یا اشخاص مزبور در چارچوب اصول اساسی نظام حقوقی کشور عضو در ایفای وظایف خود به نحو مؤثر و مصون از هرگونه فشار ناروا از استقلال لازم برخوردارند. اشخاص و یا کارکنان نهاد یا نهادهای مزبور باید از آموزش و امکانات مناسب برای اجرای مسؤولیتهای خود بهره‌مند شوند.

مادّة ۳۷: همکاری با نهادهای اجرای قانون

۱- هر کشور عضو تدابیر شایسته‌ای را

به کار خواهد برد تا اشخاصی را که در ارتکاب یکی از جرایم موضوع این کنوانسیون شرکت داشته‌اند به ارائه اطلاعات مفید خود به منظور استفاده در مقاصد تحقیقاتی و اثبات جرم توسط مراجع صلاحیتدار و نیز مساعدتهای واقعی و مشخص به نهادهای اجرای قانون برای محروم ساختن مجرمان از عواید حاصله از جرم و استرداد این‌گونه عواید تشویق کنند.

۲- هر کشور عضو در موارد مناسب امکان تخفیف مجازات متهمی را که در مرحله تحقیق و یا تعقیب جرایم موضوع این کنوانسیون همکاریهای اساسی ارائه می‌دهد، مورد پیش‌بینی و توجه قرار خواهد داد.

۳- هر کشور عضو با رعایت اصول اساسی حقوق داخلی خود، امکان اعطای مصونیت قضایی به شخصی که در امر تحقیق و یا تعقیب جرایم موضوع این کنوانسیون همکاریهای اساسی ارائه می‌دهد، مورد پیش‌بینی و توجه قرار خواهد داد.

۴- حمایت از این اشخاص به گونه مقرر در ماده ۳۲ کنوانسیون حاضر، با رعایت تغییرات ضروری، صورت خواهد گرفت.

۵- چنانچه شخص مذکور در بند ۱ این ماده که در یکی از کشورهای عضو سکونت دارد بتواند همکاریهای اساسی با مراجع صلاحیتدار کشور عضو دیگر انجام دهد، کشورهای عضو ذیربط می‌توانند با رعایت حقوق داخلی خود تنظیم قرارداد و ترتیباتی را در خصوص اعطای بالقوه تسهیلات مندرج در بندهای ۲ و ۳ این ماده توسط دیگر کشور عضو مورد توجه قرار دهند.

ماده ۳۸: همکاری بین نهادهای ملی

هر کشور عضو تدابیر لازم را با رعایت حقوق داخلی خود جهت تشویق همکاری بین نهادهای عمومی و نیز مقامات دولتی خود، از یک طرف، با نهادهای عهده‌دار تحقیق و تعقیب جرایم در کشور خود از طرف دیگر، اتخاذ خواهد کرد. همکاری مزبور می‌تواند موارد زیر را دربرگیرد:

(الف) اطلاع رسانی داوطلبانه به مراجع اخیرالذکر در صورتی که منطقیاً به ارتکاب یکی از جرایم پیش‌بینی شده در مواد ۱۵، ۲۱ و ۲۳ این کنوانسیون اعتقاد یابند؛ و یا

(ب) ارائه کلیه اطلاعات لازم به مراجع
اخیرالذکر حسب تقاضای آنها.

**مادّة ۳۹: همکاری بین نهادهای ملی و بخش
خصوصی**

۱- هر کشور عضو تدابیر لازم را با
رعایت حقوق داخلی خود برای تشویق
همکاری بین نهادهای ملی تحقیق و تعقیب
قضایی و ارگانهای بخش خصوصی، و بویژه
مؤسّسات مالی، در خصوص مسائل مربوط به
ارتکاب جرایم موضوع این کنوانسیون
اتّخاذ خواهد کرد.

۲- هر کشور عضو تشویق اتباع خود و
دارندگان اقامتگاه عادی در سرزمین خود
را جهت گزارش ارتکاب بزه‌های موضوع
کنوانسیون حاضر به مراجع ملی تحقیق و
تعقیب قضایی مورد توجّه قرار خواهد داد.

مادّة ۴۰: رازداری بانکی

هر کشور عضو از وجود ساز و کارهای
لازم در داخل نظام حقوقی داخلی خود برای
رفع موانع احیاناً ناشی از اعمال قوانین
رازداری بانکی در صورت انجام تحقیقات
کیفری داخلی درخصوص جرایم موضوع این

کنوانسیون، اطمینان حاصل خواهد کرد.

مادّة ۴۱: پیشینه کیفری

هر کشور عضو می‌تواند تدابیر تقنینی و دیگر تدابیر لازم را برای در نظر گرفتن پیشینه کیفری مجرم ادّعایی در کشور دیگر و استفاده از این‌گونه اطلاعات در رسیدگی کیفری به جرم موضوع این کنوانسیون، طبق شرایط و با رعایت هدفی که مقتضی تشخیص می‌دهد، اتخاذ کند.

مادّة ۴۲: صلاحیت

۱- هر کشور عضو تدابیر لازم را به منظور احراز صلاحیت نسبت به جرایم موضوع این کنوانسیون اتخاذ خواهد کرد چنانچه:
(الف) جرم در داخل سرزمین کشور عضو ارتکاب یافته باشد؛ و یا
(ب) جرم بر روی عرشه کشتی حامل پرچم کشور عضو و یا هواپیمایی ارتکاب یافته که در زمان وقوع جرم طبق قوانین آن کشور به ثبت رسیده است.
۲- با توجّه به مادّه ۴ این کنوانسیون، کشور عضو همچنین می‌تواند صلاحیت خود را جهت رسیدگی به جرایم

موضوع این کنوانسیون احراز کند چنانچه:

(الف) جرم علیه یکی از اتباع کشور عضو ارتکاب یافته؛ و یا

(ب) جرم توسط یکی از اتباع آن کشور عضو و یا شخص بدون تابعیتی ارتکاب یافته که دارای محل سکونت عادی در سرزمین آن می‌باشد؛ و یا

(پ) جرم یکی از جرایم پیش بینی شده طبق بند ۱ (ب) (دو) این کنوانسیون بوده که در خارج از سرزمین کشور عضو ولی به قصد ارتکاب بزه موضوع بند ۱ (الف) (یک) و یا (دو) و یا (ب) (یک) این کنوانسیون در داخل سرزمین کشور عضو ارتکاب یافته؛ و یا

(ت) جرم علیه کشور عضو ارتکاب یافته باشد.

۳- از لحاظ ماده ۴۴ این کنوانسیون، هر کشور عضو تدابیر لازم را برای احراز صلاحیت خود جهت رسیدگی به بزه‌های موضوع این کنوانسیون، در صورت حضور مجرم ادعایی در سرزمین آن و عدم استرداد او صرفاً به این دلیل که وی یکی از اتباع آن کشور می‌باشد، اتخاذ خواهد کرد.

۴- هر کشور عضو همچنین می‌تواند

تدابیر لازم را برای احراز صلاحیت خود جهت رسیدگی به بزه‌های موضوع این کنوانسیون، در صورت حضور مجرم ادعایی در سرزمین آن و عدم استرداد او، اتخاذ کند.

۵- چنانچه در جریان بودن تحقیق، تعقیب و یا دادرسی قضایی توسط دیگر کشورهای عضو در خصوص عمل واحد، به کشور عضوی که طبق بند ۱ و یا ۲ این ماده اعمال صلاحیت می‌کند ابلاغ گردیده و یا اطلاع داده شود، مراجع صلاحیتدار در کشورهای عضو حسب اقتضا به منظور هماهنگ ساختن اقدامات، با یکدیگر رایزنی خواهند کرد.

۶- بدون خدشه به ضوابط حقوق بین‌الملل عام، کنوانسیون حاضر اجرای هرگونه صلاحیت کیفری پیش‌بینی شده در قوانین داخلی هریک از کشورهای عضو را نفی نخواهد کرد.

فصل چهارم

همکاری بین‌المللی

مادّة ۴۳: همکاری بین‌المللی

۳۶۲ ❖ مجله حقوقی / شماره سی و دوم

۱- کشورهای عضو در امور کیفری طبق مواد ۴۴ تا ۵۰ این کنوانسیون همکاری خواهند کرد. کشورهای عضو در صورت اقتضا، با رعایت نظام حقوقی داخلی خود، همکاری در تحقیقات قضایی و رسیدگی‌های حقوقی و اداری در خصوص مسائل مربوط به فساد مالی را مورد توجه قرار خواهند داد.

۲- در همکاری‌های بین‌المللی، هرگاه این همکاری مشروط به جرم شناخته شدن عمل در هر دو کشور باشد، این شرط چنانچه عمل تشکیل‌دهنده جرمی که برای آن تقاضای همکاری شده در قوانین هر دو کشور عنوان مجرمانه داشته باشد، تأمین شده تلقی می‌گردد اعم از این‌که جرم ارتكابی در قوانین کیفری کشور عضو مورد تقاضا و کشور عضو متقاضی ذیل همان دسته از جرایم و یا با عنوان مشابه طبقه‌بندی و یا توصیف شده باشد [یا خیر].

مادّة ۴۴: استرداد

۱- این ماده به جرایم موضوع کنوانسیون حاضر اعمال خواهد شد چنانچه شخصی که تقاضای استرداد او به عمل آمده

در سرزمین کشور عضو مورد تقاضا حضور داشته باشد و مشروط براینکه جرم ارتكابی تحت قوانین داخلی هر دو کشور عضو متقاضی و مورد تقاضا قابل مجازات باشد.

۲- قطع نظر از مفاد بند ۱ این ماده، کشور عضو می‌تواند در صورت تجویز قوانین خود با استرداد شخص از بابت هر یک از جرایم مشمول این کنوانسیون که طبق قوانین داخلی خود آن کشور قابل مجازات نیست، موافقت به عمل آورد.

۳- چنانچه درخواست استرداد مشتمل بر جرایم متعدّد و مستقل باشد که حداقل یکی از آنها طبق این ماده قابل استرداد و برخی دیگر به دلیل مدّت حبس غیرقابل استرداد بوده ولی به جرایم موضوع این کنوانسیون مرتبط باشند، کشور عضو طرف تقاضا می‌تواند این ماده را نسبت به آن جرایم نیز اعمال کند.

۴- بزه‌های مشمول این ماده، به عنوان جرم قابل استرداد در هرگونه عهدنامه استرداد موجود بین کشورهای عضو، مندرج و گنجانده محسوب می‌شوند. کشورهای عضو متعهد می‌گردند که این‌گونه

جرائم را به عنوان جرائم قابل استرداد در عهدنامه استردادی که بین خود منعقد می‌کنند، احصا نمایند. کشور عضوی که به تجویز قوانین داخلی خود از این کنوانسیون به عنوان مبنای استرداد استفاده می‌کند، هیچیک از بزه‌های موضوع این کنوانسیون را به عنوان جرم سیاسی تلقی نخواهد کرد.

۵- کشور عضوی که استرداد را مشروط به وجود عهدنامه می‌داند، می‌تواند در صورت دریافت تقاضای استرداد از دیگر کشور عضو کنوانسیون که با آن عهدنامه استرداد ندارد، همین کنوانسیون را به عنوان مبنای حقوقی استرداد در رابطه با کلیه بزه‌های مشمول این ماده به شمار آورد.

۶- کشور عضوی که استرداد را مشروط به وجود عهدنامه می‌داند:

(الف) در زمان تودیع سند تصویب، پذیرش، تأیید و یا الحاق به این کنوانسیون، به اطلاع دبیرکل سازمان ملل متحد خواهد رساند که آیا کنوانسیون حاضر را به عنوان مبنای حقوقی همکاری با دیگر کشورهای عضو در زمینه استرداد

مجرمان تلقی خواهد کرد؛ و
(ب) چنانچه این کنوانسیون را به
عنوان مبنای حقوقی همکاری در زمینه
استرداد نمی‌پذیرد، به منظور اجرای این
ماده حسب اقتضا در جهت انعقاد
عهدنامه‌های استرداد با دیگر کشورهای
عضو این کنوانسیون تلاش خواهد نمود.

۷- کشورهای عضوی که استرداد را
مشروط به وجود عهدنامه‌ای نمی‌دانند،
جرائم مشمول این ماده را به عنوان
جرائم قابل استرداد بین خود شناسایی
خواهند کرد.

۸- استرداد تابع شرایط مقرر در
قوانین داخلی کشور عضو طرف تقاضا و یا
عهدنامه‌های استرداد حاکم، از جمله
شرایط مربوط به حداقل مجازات برای
استرداد و نیز دلایلی که کشور عضو
براساس آن می‌تواند از استرداد مجرم
امتناع ورزد، خواهد بود.

۹- کشورهای عضو با ملحوظ داشتن
قوانین داخلی خود، در جهت تسریع در
تشریفات استرداد و تخفیف شرایط و
الزامات اثباتی مربوط به بزه‌های مشمول
این ماده تلاش خواهند کرد.

۱۰- کشور عضو طرف تقاضا، با توجه به مقررات حقوق داخلی و عهدنامه‌های استرداد خود، می‌تواند پس از احراز ضرورت و فوریت شرایط و به تقاضای کشور عضو متقاضی، شخص مورد تقاضای استرداد را که در سرزمین او حضور دارد، بازداشت و یا تدابیر مقتضی دیگری را برای اطمینان از حضور او در رسیدگی‌های حقوقی مربوط به استرداد اتخاذ کند.

۱۱- کشور عضوی که مجرم ادعایی در سرزمین آن یافت شده است، چنانچه فقط به دلیل این‌که شخص مزبور از اتباع آن کشور است از استرداد وی در رابطه با یکی از بزه‌های مشمول این ماده استنکاف ورزد، ملزم است که حسب درخواست کشور عضو متقاضی استرداد پرونده امر را بدون تأخیر غیرموجه جهت تعقیب به مراجع صلاحیتدار خود تسلیم کند. مراجع یادشده تصمیم‌گیری و رسیدگی خود را به ترتیب مقرر برای جرایم سنگین پیش‌بینی شده در قوانین داخلی آن کشور عضو انجام خواهند داد. کشورهای عضو ذیربط برای حصول اطمینان از جریان صحیح پیگرد قانونی با یکدیگر بویژه در زمینه‌های آیین دادرسی

و ادله و مستندات اثباتی همکاری خواهد کرد.

۱۲- هرگاه کشور عضو به موجب قوانین داخلی خود مجاز باشد یکی از اتباع خود را فقط با این شرط مسترد و یا تسلیم نماید که آن شخص برای تحمل محکومیت ناشی از محاکمه و یا رسیدگی قانونی موضوع تقاضای استرداد و یا تسلیم، به کشور عضو متبوع خود بازگردانده شود و هر دو کشور متقاضی و طرف تقاضای استرداد با این شرط و سایر شروط مقتضی موافقت نمایند، چنین استرداد و یا تسلیم مشروطی برای ایفای تکلیف مشروحه در بند ۱۱ این ماده کافی خواهد بود.

۱۳- چنانچه استرداد درخواستی به منظور اجرای حکم محکومیت به این دلیل که شخص درخواست شده تبعه کشور عضو مورد تقاضا می‌باشد رد گردد، کشور عضو مورد تقاضا در صورت تجویز قانون داخلی و با رعایت الزامات قانونی خود و بنا به درخواست کشور عضو متقاضی، اجرای حکم محکومیت صادره طبق قوانین داخلی آن کشور و یا بخش باقیمانده از آن محکومیت را مورد توجه قرار خواهد داد.

۱۴- برای هر شخصی که در ارتباط با هریک از بزه‌های مشمول این ماده تحت رسیدگی قانونی قرار دارد، در کلیه مراحل رسیدگی رفتاری عادلانه از جمله برخورداری از کلیه حقوق و تضمینات پیش‌بینی شده در قوانین داخلی کشور عضو که آن شخص در سرزمین آن حضور دارد، تضمین خواهد شد.

۱۵- چنانچه کشور عضو طرف تقاضا بنابه دلایل متقن احراز کند که تقاضا به قصد تعقیب و یا مجازات شخصی به لحاظ جنسیت، نژاد، مذهب، تابعیت، ریشه‌های قومی و یا باورهای سیاسی او انجام گرفته و یا اینکه قبول آن تقاضا موقعیت آن شخص را بنا به هریک از دلایل مذکور به مخاطره خواهد افکند، از هیچیک از مفاد این کنوانسیون نباید تکلیفی برای استرداد استنباط گردد.

۱۶- کشورهای عضو نمی‌توانند تقاضای استرداد را صرفاً به این دلیل که جرم ارتكابی متضمّن مسائل مالی نیز می‌باشد، رد کنند.

۱۷- قبل از ردّ تقاضای استرداد، کشور عضو طرف تقاضا حسب اقتضا با کشور

عضو متقاضی به منظور در اختیار گذاشتن فرصت کافی جهت ارائه دیدگاهها و اطلاعات مربوط به ادّعی خود رایزنی خواهد کرد.

۱۸- کشورهای عضو به منظور تنفیذ و یا تقویت آثار استرداد، در جهت انعقاد قراردادهای و یا توافقات دوجانبه و چندجانبه تلاش خواهند کرد.

مادّة ۴۵: انتقال محکومان

کشورهای عضو می‌توانند انعقاد قراردادهای و یا توافقیهای چندجانبه و یا دوجانبه را برای انتقال محکومان به حبس و یا سایر مجازاتهای سالب آزادی به کشورهای خود از بابت جرایم موضوع این کنوانسیون به منظور گذراندن بقیه دوره محکومیت خود مورد توجّه قرار دهند.

مادّة ۴۶: معاضدت قضایی متقابل

۱- کشورهای عضو در زمینه تحقیقات کیفری، تعقیب و رسیدگی قضایی به جرایم ارتكابی موضوع این کنوانسیون حداکثر معاضدت قضایی متقابل را در اختیار یکدیگر خواهند گذاشت.

۲- معاضدت قضایی متقابل تا حداکثر

ممکن طبق قوانین، عهدنامه‌ها، قراردادها و توافقات ذریب‌کشور عضو طرف تقاضا در ارتباط با تحقیقات کیفری، تعقیب و رسیدگی قضایی به جرایمی که از بابت آن یک شخص حقوقی می‌تواند طبق ماده ۲۶ این کنوانسیون در کشور عضو متقاضی مسؤول شناخته شود، ارائه خواهد گردید.

۳- معاضدت قضایی متقابل پیش‌بینی شده در این ماده می‌تواند برای هر یک از اهداف زیر درخواست گردد:

(الف) اخذ شهادت و یا اظهارات از

اشخاص؛

(ب) ابلاغ اوراق قضایی؛

(پ) انجام عملیات تفتیش، ضبط و

انسداد اموال؛

(ت) معاینه اشیا و اماکن؛

(ث) تأمین اطلاعات، مدارک و اسناد و

ارزیابی کارشناسانه؛

(ج) ارائه اصول و یا رونوشت مصدق

اسناد و سوابق ذریب‌کشور از جمله اسناد

دولتی، بانکی، مالی، شرکتی و یا تجاری؛

(چ) شناسایی و یا ردیابی عواید

حاصل از جرم، اموال، تأسیسات و نظایر

آنها برای مقاصد اثباتی؛

بخش اسناد ❖ ۳۷۱

(ح) تسهیل حضور داوطلبانه اشخاص در کشور عضو متقاضی؛

(خ) هرگونه مساعدت دیگری که با قوانین داخلی کشور عضو طرف تقاضا مغایر نباشد؛

(د) شناسایی، انسداد و ردیابی عواید حاصل از جرم مطابق با مقررات مندرج در فصل ۵ این کنوانسیون؛

(ذ) استرداد داراییها مطابق با مقررات پیش‌بینی شده در فصل ۵ این کنوانسیون.

۴- مراجع صلاحیتدار کشور عضو هرگاه احراز نمایند که اطلاعات آنها در ارتباط با مسائل کیفری می‌تواند به مراجع قضایی کشور عضو دیگر در انجام و یا تکمیل موفق تحقیقات و رسیدگیهای کیفری خود مساعدت نموده و یا می‌تواند به تنظیم تقاضا (ی استرداد) توسط این کشور طبق کنوانسیون حاضر منتهی گردد، می‌توانند این اطلاعات را داوطلبانه، و بدون خدشه به قوانین داخلی خود، در اختیار مراجع کشور دیگر قرار دهند.

۵- انتقال اطلاعات طبق مفاد بند ۴ این ماده، به تحقیقات و رسیدگی کیفری

که هم زمان در مراجع صلاحیتدار کشور تأمین‌کننده اطلاعات در جریان است، لطمه‌ای وارد نخواهد کرد. مراجع ذیصلاح دریافت‌کننده اطلاعات مزبور، این اطلاعات را حسب درخواست، حتی برای مدت موقت، محرمانه نگهداشته و یا استفاده از آنها را محدود خواهند کرد. مع الوصف این امر مانع نخواهد شد که کشور عضو دریافت‌کننده در رسیدگی‌های خود اطلاعاتی را که مؤید بی‌گناهی متهم است افشا نماید. در چنین حالتی، کشور عضو دریافت‌کننده اطلاعات مراتب را به آگاهی کشور عضو ارسال‌کننده رسانده و در صورت تقاضا با کشور ارسال‌کننده رایزنی به عمل خواهد آورد. در موارد استثنایی که اطلاع قبلی امکان‌پذیر نباشد، کشور عضو دریافت‌کننده افشای اطلاعات را بدون هیچگونه تأخیری به آگاهی کشور عضو ارسال‌کننده آنها خواهد رساند.

۶- مقررات این ماده به تعهدات موضوع عهدنامه‌های دیگر دوجانبه یا چند جانبه‌ای که کلاً یا بعضاً ناظر بر معاضدت قضایی متقابل بوده یا خواهد گردید، خدشه‌ای وارد نخواهد کرد.

۷- بندهای ۲ تا ۲۹ این ماده در صورتی که کشورهای عضو ذیربط مأخوذ به یک عهدنامه معاضدت قضایی متقابل نباشند، به تقاضاهای انجام شده طبق این ماده اعمال خواهد شد، و چنانچه کشورهای مزبور مأخوذ به چنین عهدنامه‌ای باشند، مقررات مشابه موجود در عهدنامه حاکم خواهد بود مگر این‌که کشورهای عضو نسبت به اعمال بندهای ۹ تا ۲۹ این ماده به جای آن توافق کنند. در صورت تسهیل همکاری فیما بین، اجرای این بندها به کشورهای عضو قویاً توصیه می‌گردد.

۸- کشورهای عضو به دلیل حفظ اسرار بانکی از ارائه معاضدت قضایی متقابل طبق این ماده امتناع نخواهند ورزید.

۹- (الف) کشور عضو مورد تقاضا در صورتی‌که عمل ارتكابی را جرم نداند، در پاسخ به تقاضای معاضدت طبق این ماده اهداف کنوانسیون حاضر را به شرح مندرج در ماده ۱ مورد توجه قرار خواهد داد؛

(ب) کشورهای عضو می‌توانند به دلیل جرم ندانستن عمل ارتكابی از ارائه معاضدت قضایی طبق این ماده امتناع ورزند. مع‌ذک، کشور عضو مورد تقاضا با

رعایت مفاهیم اساسی نظام حقوقی خود در حدی که به اقدام اجبارکننده نینجامد، با کشور متقاضی مساعدت خواهد کرد. چنانچه تقاضا متضمن مسائل کم‌اهمیت و یا مسائلی باشد که همکاری و یا معاضدت مورد درخواست در مورد آن طبق مواد دیگر این کنوانسیون قابل تأمین باشد، معاضدت می‌تواند رد شود؛

(پ) هر کشور عضو می‌تواند اتخاذ تدابیر لازم را برای فراهم ساختن امکان معاضدت بیشتر طبق این ماده در صورت قائل نبودن عنوان مجرمانه برای عمل ارتكابی مورد توجه قرار دهد.

۱۰- کشور عضو می‌تواند شخص تحت بازداشت و یا در حال گذراندن محکومیت در سرزمین خود را که حضورش در کشور عضو دیگر به منظور تشخیص هویت، ادای شهادت و یا ارائه هرگونه مساعدت در جهت تحصیل دلیل برای تحقیقات کیفری، پیگرد و یا رسیدگی قضایی در ارتباط با جرایم موضوع این کنوانسیون مورد تقاضا می‌باشد، در صورت وجود شرایط زیر به کشور متقاضی انتقال دهد:

(الف) شخص مورد تقاضا آزادانه و

آگاهانه اعلام رضایت کند؛

(ب) مراجع صلاحیتدار هر دو کشور با رعایت شرایطی که مقتضی تشخیص می‌دهند، نسبت به مورد توافق نمایند.

۱۱- از لحاظ اهداف بند ۱۰ این

ماده:

(الف) کشور عضوی که شخص مورد درخواست به آن انتقال یافته، مجاز و مکلف است تا شخص انتقالی را در بازداشت نگهدارد مگر این‌که کشور عضو انتقال‌دهنده به گونه‌ای دیگر تقاضا و یا تجویز کرده باشد؛

(ب) کشور عضوی که شخص مورد درخواست به آن انتقال یافته، بدون هیچ‌گونه تأخیر به تکلیف خود برای برگرداندن شخص به بازداشت کشور عضو انتقال‌دهنده و یا هر طور دیگری که مراجع صلاحیتدار هر دو کشور از پیش نسبت به آن توافق کرده‌اند، عمل خواهد کرد؛

(پ) کشور عضوی که شخص مورد درخواست به آن انتقال یافته، از کشور عضو انتقال‌دهنده نخواهد خواست تا برای برگرداندن شخص طبق تشریفات استرداد عمل کند.

(ت) برای احتساب محکومیت، مدت حبسی که شخص انتقال‌یافته در زندان کشور انتقال‌دهنده گذرانده است منظور و با مدت حبس متحمل در کشور عضو انتقال‌گیرنده جمع خواهد شد.

۱۲- جز در صورت موافقت کشور عضو انتقال‌دهنده تحت بندهای ۱۰ و ۱۱ این ماده، شخص انتقالی، قطع نظر از تابعیت وی، از بابت هیچ‌گونه فعل، ترک فعل و یا محکومیت قبلی خود پیش از انتقال از سرزمین کشور انتقال‌دهنده، تحت پیگرد، بازداشت، مجازات و یا هیچ‌گونه محدودیت سلب آزادی در کشور انتقال‌گیرنده واقع نخواهد شد.

۱۳- هر کشور عضو به منظور اجرای مسؤولیتها و اختیارات دریافت تقاضاهای معاضدت قضایی متقابل و اجرای آن تقاضاها و یا ارسال آنها نزد مراجع صلاحیتدار جهت اجرا نهادی مرکزی را تعیین خواهد کرد. چنانچه در کشور عضو، منطقه و یا سرزمین ویژه‌ای با مقررات مستقلی در مورد معاضدت قضایی وجود داشته باشد، این کشور می‌تواند نهاد مرکزی علیحده‌ای را با همان مسؤولیت

برای منطقه و یا سرزمین مزبور تعیین کند. نهادهای مرکزی انجام سریع و دقیق تقاضاهای واصله را تضمین خواهند کرد. چنانچه نهاد مرکزی تقاضا را جهت اجرا به مرجع ذیصلاحی ارسال نماید، مرجع مزبور را به انجام سریع و دقیق این درخواست تشویق خواهد کرد. دبیر کلّ سازمان ملل متحد در زمان تودیع سند تصویب، پذیرش، تأیید و یا الحاق هر کشور عضو به این کنوانسیون، از نهاد مرکزی تعیین شده برای این منظور آگاه خواهد شد. تقاضاهای معاضدت قضایی متقابل و هرگونه مکاتبه مربوط به آن برای نهادهای مرکزی تعیین شده توسط کشورهای عضو ارسال خواهد گردید. این تکلیف به حقّ کشور عضو در مورد الزام به ارسال تقاضاها و مکاتبات مزبور به آن از طریق مجاری سیاسی و در شرایط فوری، و در صورت امکان و با توافق کشورهای عضو، از طریق سازمان پلیس جنایی بین‌المللی، لطمه‌ای وارد نخواهد کرد.

۱۴- تقاضاهای مزبور به صورت کتبی و یا در صورت امکان به هر وسیله قابل تبدیل به سابقه مکتوب به زبان قابل

قبول برای کشور عضو طرف تقاضا و با شرایطی که به آن کشور عضو امکان احراز اصالت تقاضا را بدهد، انجام خواهد شد. دبیرکل سازمان ملل متحد در زمان تودیع سند تصویب، پذیرش، تأیید و یا الحاق به این کنوانسیون، از زبان و یا زبان‌های قابل قبول برای هر کشور عضو آگاه خواهد شد. در شرایط فوری و در موارد توافق شده توسط کشورهای عضو، تقاضا می‌تواند به صورت شفاهی صورت گیرد ولی باید فوراً به صورت کتبی تأیید شود.

۱۵- تقاضای معاضدت قضایی مشتمل است

بر:

(الف) هویت مرجع تقاضا کننده؛

(ب) موضوع و ماهیت تحقیقات، پیگرد و یا رسیدگی قضایی مربوط به تقاضا و نام و سمت مقام تحقیق، تعقیب و یا رسیدگی‌کننده قضایی؛

(پ) خلاصه‌ای از واقعیات مربوط به تقاضا به منظور ابلاغ اوراق قضایی؛

(ت) شرحی از معاضدت تقاضا شده و جزئیات تشریفات خاصی که کشور عضو متقاضی خواهان انجام آن است؛

(ث) هویت، محل و تابعیت هر شخص

ذیربط، در صورت امکان و
(ج) کاربرد و هدف مورد نظر از
مدرک، اطلاعات و یا اقدام مورد تقاضا.
۱۶- کشور عضو مورد تقاضا می‌تواند،
هرگاه برای انجام تقاضا طبق قوانین
داخلی آن لازم به نظر آید و یا انجام
تقاضا را تسهیل کند، اطلاعات تکمیلی
درخواست نماید.

۱۷- تقاضا طبق قوانین داخلی کشور
عضو طرف تقاضا و تا حدی که با قوانین
مزبور مغایر نباشد و در صورت امکان وفق
تشریفات مندرج در تقاضا، اجرا خواهد
شد.

۱۸- در صورت امکان و عدم مغایرت با
اصول اساسی حقوق داخلی، چنانچه شخص در
سرزمین یک کشور عضو حضور داشته و لازم
باشد که اظهارات او به عنوان شاهد و یا
کارشناس توسط مقامات قضایی کشور عضو
دیگر استماع گردد، کشور عضو اول
می‌تواند به تقاضای کشور دیگر برگزاری
استماع را توسط کنفرانس ویدیویی اجازه
دهد مشروط بر این‌که حاضر شدن خود شخص
مزبور در سرزمین کشور عضو متقاضی
امکان‌پذیر و یا مطلوب نباشد. کشورهای

عضو می‌توانند توافق کنند که استماع توسط مقام قضایی کشور عضو متقاضی و با حضور یکی از مقامات قضایی کشور عضو طرف تقاضا برگزار گردد.

۱۹- کشور عضو متقاضی بدون کسب اجازه قبلی کشور عضو مورد تقاضا، اطلاعات و یا مدارکی را که توسط کشور عضو مورد تقاضا برای انجام تحقیقات، پیگرد و یا رسیدگی قضایی ارائه شده است، برای مقاصد جز آنچه که در تقاضا ذکر شده ارسال و یا استفاده نخواهد کرد. هیچ یک از مفاد این بند مانع کشور عضو متقاضی از افشای اطلاعات و یا اسناد مؤید بیگناهی شخص متهم در جریان رسیدگی قضایی خود نخواهد گردید. در صورت اخیر، کشور عضو متقاضی قبل از افشای اطلاعات و یا اسناد مزبور مراتب را به آگاهی کشور عضو مورد تقاضا رسانده و در صورت درخواست با کشور مزبور رایزنی خواهد نمود. چنانچه در شرایط استثنایی، دادن اطلاع قبلی امکان‌پذیر نباشد، کشور عضو متقاضی بدون فوت وقت مراتب را به آگاهی کشور عضو مورد تقاضا خواهد رساند.

۲۰- کشور عضو متقاضی می‌تواند از

کشور عضو مورد تقاضا بخواهد که واقعیات و محتوای تقاضا را، به جز تا اندازه‌ای که برای انجام تقاضا لازم است، محرمانه نگهدارد. چنانچه کشور عضو مورد تقاضا قادر به رعایت شرط محرمانه بودن تقاضا نباشد، مراتب را بی‌درنگ به اطلاع کشور عضو متقاضی خواهد رساند.

۲۱- معاضدت قضایی متقابل در موارد

زیر قابل رد است:

(الف) چنانچه تقاضا با رعایت مفاد

این ماده انجام نشده باشد؛

(ب) چنانچه کشور عضو مورد تقاضا

انجام تقاضا را احتمالاً مغایر با حاکمیت، امنیت، نظم عمومی و یا سایر مصالح اساسی خود تشخیص دهد؛

(پ) چنانچه قوانین داخلی کشور عضو

مورد تقاضا مقامات این کشور را از انجام عمل مورد درخواست نسبت به هرگونه بزه مشابه، چنانچه آن جرم در صلاحیت سرزمینی آنها مورد تحقیق، تعقیب و یا رسیدگی قضایی قرار می‌گرفت، منع کرده باشد؛

(ت) چنانچه قبول تقاضا با نظام

حقوقی کشور عضو مورد تقاضا در خصوص

معاضدت حقوقی متقابل مغایر باشد.

۲۲- کشورهای عضو نمی‌توانند از پذیرش تقاضای معاضدت قضایی متقابل به این دلیل که جرم ارتكابی دربرگیرنده مسائل مالی نیز می‌گردد، استنکاف ورزند.

۲۳- هرگونه استنکاف از اعطای معاضدت قضایی متقابل باید مبتنی بر دلیل باشد.

۲۴- کشور عضو مورد تقاضا، درخواست معاضدت قضایی متقابل را در سریع‌ترین زمان ممکن اجرا و ضرب‌الاجل‌های پیشنهادی کشور عضو متقاضی را که مبتنی بر دلیل بوده و ترجیحاً در تقاضا درج گردیده تا حد ممکن رعایت خواهد کرد. کشور عضو متقاضی می‌تواند در مورد وضعیت و پیشرفت تدابیر متخذه توسط کشور عضو مورد تقاضا برای اجابت تقاضای خود، استعلام‌های منطقی به عمل آورد. کشور عضو مورد تقاضا به استعلامات منطقی کشور عضو متقاضی در خصوص وضعیت و پیشرفت اقدامات معموله برای انجام تقاضا پاسخ خواهد داد. در صورت رفع نیاز نسبت به معاضدت مورد درخواست، کشور عضو متقاضی مراتب را فوراً به آگاهی کشور عضو مورد تقاضا

خواهد رسانند.

۲۵- معاضدت قضایی متقابل می‌تواند از جانب کشور عضو مورد تقاضا به این دلیل که انجام آن با تحقیقات، پیگرد و یا رسیدگی قضایی در جریان تداخل و تراحم پیدا می‌کند، به تعویق افتد.

۲۶- قبل از ردّ تقاضا حسب بند ۲۱ و یا تعویق اجرای آن طبق بند ۲۵ این ماده، کشور عضو طرف تقاضا با کشور عضو متقاضی در مورد اعطای معاضدت طبق ضوابط و شرایطی که آن کشور لازم تشخیص می‌دهد، رایزنی خواهد کرد. چنانچه کشور عضو متقاضی معاضدت را طبق آن شرایط بپذیرد، شرایط مزبور را رعایت خواهد کرد.

۲۷- بدون خدشه به اجرای بند ۱۲ این ماده، شاهد، کارشناس و یا هر شخص دیگری که به درخواست کشور عضو متقاضی با ادای شهادت در دادگاه و یا اعطای کمک در زمینه تحقیق، تعقیب و یا رسیدگی قضایی در سرزمین کشور عضو متقاضی موافقت کند، در قبال هرگونه فعل، ترک فعل و یا محکومیت خود پیش از عزیمت از سرزمین کشور عضو مورد تقاضا، در کشور متقاضی مورد تعقیب، بازداشت، مجازات و یا

هیچگونه اقدامات محدودکننده آزادی شخصی واقع نخواهد شد. شاهد، کارشناس و یا شخص دیگر ذیربطی که پس از اطلاع از رفع نیاز مقامات قضایی به حضور وی به مدت پانزده روز متوالی و یا مدت توافق شده توسط کشورهای عضو از فرصت خروج از سرزمین کشور عضو متقاضی استفاده ننموده و کماکان و داوطلبانه در آن کشور باقی مانده و یا پس از ترک خاک این کشور با اراده آزاد خود به آن مراجعت کرده باشد، از چنین مصونیتی برخوردار نیست.

۲۸- هزینه‌های متعارف اجرای تقاضا توسط کشور عضو طرف تقاضا پرداخت خواهد شد مگر اینکه کشورهای عضو به گونه‌ای دیگر توافق کرده باشند. چنانچه انجام یک تقاضا مستلزم هزینه‌های هنگفت و یا نامتعارفی باشد، کشورهای عضو برای تعیین شرایط و ضوابط انجام تقاضا و نیز روش تأمین هزینه‌های مزبور با یکدیگر رایزنی خواهند کرد.

۲۹- کشور عضو مورد تقاضا:

(الف) نسخه‌هایی از سوابق، اسناد و یا اطلاعات دولتی در اختیار خود را که طبق قوانین داخلی آن برای عموم قابل

دسترس می‌باشد، در اختیار کشور عضو متقاضی خواهد گذاشت؛

(ب) می‌تواند به تشخیص خود نسخه‌هایی از سوابق، اسناد و یا اطلاعات دولتی در اختیار خود را که طبق قوانین داخلی آن برای عموم قابل دسترس نیست، کلاً، جزئاً و یا حسب شرایطی که خود مناسب می‌داند، در اختیار کشور عضو متقاضی قرار دهد.

۳۰- کشورهای عضو در صورت لزوم امکان انعقاد قراردادهای و یا توافقیهای دوجانبه یا چندجانبه را به منظور تحقق اهداف، عملی ساختن و یا تصویب مفاد این ماده مورد توجه قرار خواهند داد.

مادّة ۴۷: احاله رسیدگیهای کیفری

در مواردی که اجرای صحیح عدالت ایجاب نماید و بویژه در صورت درگیر بودن صلاحیت‌های قضایی متعدّد، کشورهای عضو با هدف یک کاسه کردن امر تعقیب، احاله رسیدگی‌های مربوط به تعقیب هریک از جرایم پیش‌بینی شده در این کنوانسیون را به مرجع قضایی دیگر مورد توجه قرار خواهند داد.

مادّة ۴۸: همکاری نهادهای اجرای قانون

۱- کشورهای عضو با رعایت قوانین داخلی و نظامهای اداری متبوع خود، با یکدیگر در جهت تقویت کارایی عملیات اجرای قانون برای مبارزه با جرایم موضوع این کنوانسیون همکاری نزدیک به عمل خواهند آورد. کشورهای عضو بویژه تدابیر مؤثری را در زمینه‌های زیر اتخاذ خواهند کرد:

(الف) تقویت و در صورت لزوم برقراری کانالهای ارتباطی بین مراجع، سازمانها و نهادهای صلاحیتدار خود به منظور تسهیل دریافت و مبادله سریع اطلاعات در خصوص کلیه جنبه‌های بزه‌های موضوع این کنوانسیون و از جمله در صورتی که کشورهای عضو مقتضی تشخیص دهند، ارتباطات این جرایم با دیگر فعالیتهای مجرمانه؛

(ب) همکاری با دیگر کشورهای عضو در انجام تحقیقات مرتبط با جرایم موضوع این کنوانسیون در زمینه‌های زیر:

(۱) اعلام مشخصات، نشانی و فعالیتهای اشخاص مظنون به دخالت در این جرایم و یا نشانی سایر افراد مرتبط؛

(۲) انتقال عواید حاصل از جرم یا اموال ناشی از ارتکاب این‌گونه جرایم؛

(۳) انتقال اموال، تجهیزات و یا سایر وسایلی که در ارتکاب این جرایم مورد استفاده قرار گرفته و یا به این منظور تهیه شده است؛

(پ) تأمین اقلام و یا نمونه‌های لازم برای مقاصد آزمایشی و یا تحقیقاتی؛

(ت) مبادله اطلاعات با دیگر کشورهای عضو در زمینه وسایل و راه‌های مورد استفاده برای ارتکاب جرایم مخصوص این کنوانسیون از جمله استفاده از هویت قلابی، اسناد مجعول، دستکاری شده و یا تقلبی و دیگر تمهیدات اخفای فعالیتها؛

(ث) تسهیل همکاری مؤثر بین مراجع، سازمانها و ادارات صلاحیتدار خود و تشویق مبادله کارکنان و دیگر کارشناسان و از جمله، با رعایت قراردادها و توافقات دو جانبه بین کشورهای عضو ذیربط، برقراری پست افسر رابط؛

(ج) مبادله اطلاعات و هماهنگ ساختن تدابیر اداری و دیگر تدابیر متخذ به منظور کشف سریع جرایم موضوع این کنوانسیون.

۲- کشورهای عضو، با هدف اجرای این کنوانسیون، انعقاد قراردادهای و توافقات دو یا چندجانبه را در خصوص همکاری مستقیم بین نهادهای مجری قانون خود و در صورت وجود اینگونه قراردادهای و توافقات از قبل، در جهت اصلاح و روزآمد کردن آنها مورد توجه قرار خواهند داد. در صورت نبود چنین قراردادهای و یا توافقاتی بین کشورهای عضو ذیربط، این کشورها کنوانسیون حاضر را به عنوان مبنایی برای همکاریهای متقابل خود در زمینه اجرای قانون در رابطه با جرایم موضوع این کنوانسیون محسوب خواهند کرد. کشورهای عضو در صورت اقتضا از قراردادهای و ترتیبات موجود، از جمله از سازمانهای بین‌المللی و یا منطقه‌ای، در جهت تقویت همکاریهای بین‌نهادهای اجرای قانون خود استفاده کامل خواهند کرد.

۳- کشورهای عضو برای برخورد با جرایم موضوع این کنوانسیون که از طریق بهره‌گیری از فن‌آوری پیشرفته ارتکاب یافته است، نهایت همکاری را معمول خواهند داشت.

مادّة ۴۹: تحقیقات مشترک

کشورهای عضو، انعقاد قراردادها و یا ترتیبات مشترک دو و یا چندجانبه‌ای را مورد توجه قرار خواهند داد که به موجب آنها مراجع صلاحیتدار مربوطه بتوانند در ارتباط با مسائلی که در یک یا چند کشور تحت تحقیق، تعقیب و یا رسیدگی قضایی قرار دارد، سازمانهای تحقیقاتی مشترک تأسیس کنند. در صورت نبود اینگونه قراردادها و یا ترتیبات، تحقیقات مشترک می‌تواند حسب توافق به طور موردی انجام گیرد. کشورهای عضو ذیربط احترام کامل به حاکمیت کشور عضو را که قرار است تحقیقات مزبور در سرزمین آن انجام گیرد، تضمین خواهند کرد.

مادّة ۵۰: روشهای تجسّسی ویژه

۱- به منظور مبارزه با مفساد مالی، هر کشور عضو تا جایی که اصول بنیادی نظام حقوقی آن اجازه می‌دهد و با رعایت شرایط مندرج در قوانین داخلی خود، تدابیر لازم را تا حدّ توانایی برای امکان کنترل مرسولات و محمولات مشکوک و

در صورت اقتضاء کاربرد روشهای تجسّسی ویژه از قبیل استفاده از وسایل الکترونیک و یا سایر اشکال مراقبت و عملیات مخفی در داخل سرزمین خود به منظور کشف جرم و شناسایی مجرمان و قابل ارائه بودن مدارک و دلایل حاصل از این تحقیقات در دادگاه رسیدگی‌کننده، اتخاذ خواهد کرد.

۲- به منظور تحقیق درباره جرایم موضوع این کنوانسیون به کشورهای عضو توصیه می‌شود تا در صورت لزوم قراردادها و توافقات دو و یا چند جانبه را برای استفاده از این‌گونه قراردادها و توافقات در سطح بین‌المللی منعقد سازند. این قراردادها و توافقات با رعایت کامل اصل برابری حاکمیت کشورها منعقد گردیده و طبق شرایط مندرج در همان قراردادها و ترتیبات اجرا خواهد شد.

۳- در نبود قرارداد یا توافقی به شرح مندرج در بند ۲ این ماده، تصمیمات برای استفاده از روشهای تحقیقاتی ویژه در سطح بین‌المللی به صورت موردی اتخاذ گردیده و در صورت لزوم ترتیبات و تفاهات مالی مربوط به اجرای صلاحیت

توسط کشورهای ذیربط در آنها ملحوظ خواهد شد.

۴- تصمیمات مربوط به کنترل مرسولات و محمولات در سطح بین‌المللی می‌تواند با موافقت کشورهای عضو ذیربط، روشهایی از قبیل متوقف کردن کالا و یا وجوه و یا اجازه مسیر دادن به کالا و یا وجوه بدون دخالت و یا جابجایی و یا جایگزینی آنها کلاً یا بعضاً در برگیرد.

فصل پنج

استرداد اموال

مادّة ۵۱: مقرّرات کلی

استرداد اموال طبق مقرّرات این فصل از اصول بنیادی این کنوانسیون بوده و کشورهای عضو در این زمینه نهایت معاضدت و همکاری را با یکدیگر به عمل خواهند آورد.

مادّة ۵۲: جلوگیری و ردیابی انتقالات عواید

ناشی از جرم

۱- بدون خدشه به ماده ۱۴ این کنوانسیون، هریک از کشورهای عضو تدابیر

لازم را طبق قوانین داخلی خود جهت الزام مؤسسات مالی داخل در صلاحیت قضایی خود برای احراز هویت مشتریان، انجام اقدامات منطقی برای تعیین هویت مالکان انتفاعی وجوه سپرده شده به حسابهای با مبالغ بالا و نظارت مستمر بر حسابهای درخواست شده و یا مفتوحه توسط و یا از جانب مقامات کنونی و یا پیشین دولتی و اعضای خانواده و وابستگان نزدیک آنها به عمل خواهد آورد. نظارت مستمر مزبور منطقیاً با هدف ردیابی و کشف معاملات مشکوک به قصد گزارش به مراجع صلاحیتدار انجام می‌گیرد و نباید به عنوان عاملی برای انصراف و یا منع مؤسسات مالی از انجام معامله با مشتریان مشروع خود تعبیر گردد.

۲- به منظور تسهیل اجرای تدابیر مشروحه در بند ۱ این ماده، هر کشور عضو با رعایت قوانین داخلی خود و با الهام از ابتکارات ضد پول شویی به عمل آمده از جانب سازمانهای منطقه‌ای، درون - منطقه‌ای و چندجانبه:

(الف) دستورالعملهایی را در خصوص انواع شخص حقیقی و یا حقوقی که قرار

است حسابهای آنها توسط مؤسسات مالی فعال در حوزه قانونی آن کشور تحت نظارت مستمر قرار گیرد، انواع حسابها و نقل و انتقالاتی که باید مورد توجه خاص واقع شوند و اتخاذ تدابیر شایسته در مورد گشایش، نگهداری و حفظ سوابق مربوط به این حسابها صادر خواهد کرد؛ و

(ب) عندالاقضاء بنابه درخواست دیگر کشور عضو و یا به ابتکار خود، هویت اشخاص حقیقی و یا حقوقی خاص را که قرار است حسابهای آنها توسط مؤسسات مزبور تحت نظارت مستمر قرار گیرد و به علاوه نام و نشان اشخاصی که مؤسسات مالی ممکن است آنها را از طریق دیگر شناسایی کنند، اعلام دارند.

۳- در چارچوب بند ۲ (الف) این ماده، هر کشور عضو تدابیری را برای حصول اطمینان از نگهداری سوابق کافی از حسابها و نقل و انتقالات مربوط به اشخاص مذکور در بند ۱ این ماده برای مدت زمان مقتضی اتخاذ خواهد کرد. این سوابق باید حداقل حاوی اطلاعاتی راجع به هویت مشتری، و نیز در صورت امکان، مالک انتفاعی باشد.

۴- به منظور جلوگیری و ردیابی عواید ناشی از جرایم پیش‌بینی شده در این کنوانسیون، هر کشور عضو به کمک نهادهای تقنینی و نظارتی خود تدابیر شایسته و مؤثری را برای جلوگیری از تأسیس بانک‌هایی که فاقد هرگونه تشکیلات فیزیکی و وابستگی به یک گروه مالی قانونمند می‌باشند، معمول خواهد داشت. همچنین، کشورهای عضو می‌توانند الزام مؤسسات مالی خود را به خودداری از ایجاد و یا ادامه رابطه بانکی کارگزاری با این‌گونه مؤسسات و نیز با مؤسسات مالی خارجی‌ایی که استفاده از حساب‌های خود توسط بانک‌های فاقد تشکیلات فیزیکی و بدون وابستگی به یک گروه مالی قانونمند را تجویز می‌کنند، مورد توجه قرار دهند.

۵- هر کشور عضو با رعایت قوانین داخلی خود، برقراری ساز و کارهای مؤثری را به منظور ایجاد شفافیت در روابط مالی مقامات دولتی ذیربط مورد توجه قرار داده و ضمانت اجرای مناسب را در صورت تخطی از آن پیش‌بینی خواهد کرد. هر کشور عضو همچنین تدابیری خواهد اندیشید تا مراجع صلاحیتدار آن بتوانند حسب نیاز

اطلاعات مزبور را به منظور تحقیق، مطالبه و استرداد عواید حاصل از جرایم موضوع این کنوانسیون در اختیار نهادهای ذیصلاح دیگر کشورهای عضو قرار دهند.

۶ - هر کشور عضو با رعایت قوانین داخلی خود تدابیری لازم اتخاذ خواهد کرد تا به موجب آن مقامات دولتی ذیربط آن کشور که نسبت به حساب مالی موجود در کشوری خارجی دارای سهم، حق امضا و یا هرگونه سمت دیگری می‌باشند، ملزم گردند آن رابطه را به مراجع ذیربط گزارش و سوابق لازم مربوط به اینگونه حسابها را نگهداری کنند. در اینگونه تدابیر نیز ضمانت اجراهایی در صورت عدم اجرای این تکلیف پیش‌بینی خواهد شد.

مادّة ۵۳: تدابیر مربوط به استرداد مستقیم

اموال

هر کشور عضو با رعایت قوانین داخلی

خود:

(الف) تدابیر لازم را برای امکان طرح دعوی حقوقی توسط دیگر کشور عضو در دادگاههای خود جهت اثبات عنوان مالکانه و یا مالکیت نسبت به مال مکتسبه از طریق ارتکاب یکی از جرایم موضوع این

کنوانسیون اتخاذ خواهد کرد؛
(ب) تدابیر لازم را برای امکان صدور حکم توسط محاکم خود علیه عاملان جرایم موضوع این کنوانسیون و الزام آنها به پرداخت خسارت و یا ضرر و زیان دیگر کشور عضو زیان‌دیده از ارتکاب این بزه‌ها اتخاذ خواهد کرد؛ و

(پ) تدابیر لازم را برای امکان پذیرش ادعای دیگر کشور عضو به عنوان مالک قانونی اموال مکتسبه از طریق ارتکاب یکی از جرایم موضوع این کنوانسیون، توسط دادگاهها و یا مراجع صلاحیتدار خود که در مقام تصمیم‌گیری در مورد مصادره می‌باشند، اتخاذ خواهد کرد.

مادّة ۵۴: ساز و کارهای استرداد اموال از طریق همکاری بین‌المللی در امر مصادره

۱- هر کشور عضو، به منظور ارائه معاضدت قضایی متقابل طبق مادّه ۵۵ این کنوانسیون در خصوص اموال ناشی از و یا مرتبط با ارتکاب یکی از جرایم موضوع این کنوانسیون، با رعایت قوانین داخلی خود:

(الف) تدابیر لازم را برای امکان

تنفیذ حکم مصادره صادره از دادگاه دیگر کشور عضو توسط مراجع صالحه خود اتخاذ خواهد کرد؛

(ب) تدابیر لازم را برای امکان صدور حکم مصادره اموال دارای منشأ خارجی از طریق رسیدگی قضایی به جرم پولشویی و یا هر بزه دیگر مشمول صلاحیت قضایی آن و یا از طریق هرگونه آیین دیگر پیش‌بینی شده در قوانین داخلی آن توسط مراجع صالحه خود اتخاذ خواهد کرد؛ و

(پ) اتخاذ تدابیر لازم را برای امکان مصادره این‌گونه اموال بدون وجود محکومیت کیفری در مواردی که متهم به دلیل فوت، فرار و یا غیبت و یا به جهات دیگر قابل تعقیب نباشد، مورد توجه قرار خواهد داد.

۲- هر کشور عضو به منظور ارائه معاضدت قضایی متقابل بنا به درخواست انجام شده طبق بند ۲ ماده ۵۵ این کنوانسیون، با رعایت قوانین داخلی خود: (الف) تدابیر لازم را برای امکان انسداد و یا توقیف اموال توسط مراجع صلاحیتدار خود براساس حکم صادره از دادگاه و یا دیگر مرجع صالح کشور عضو

متقاضی که بر مبنای آن کشور طرف تقاضا منطقاً وجود دلایل کافی را برای اتخاذ اینگونه اقدامات و قابل مصادره بودن اموال حسب بند ۱ (الف) احراز نماید، اتخاذ خواهد کرد؛

(ب) تدابیر لازم را برای امکان انسداد و یا توقیف اموال توسط مراجع صلاحیتدار خود بر اساس درخواستی که بر مبنای آن کشور عضو طرف تقاضا منطقاً وجود دلایل کافی را برای اتخاذ اینگونه اقدامات و قابل مصادره بودن اموال حسب بند ۱ (الف) این ماده احراز نماید، اتخاذ خواهد کرد؛ و

(پ) اتخاذ تدابیر تکمیلی را برای امکان حفاظت از اموال توسط مراجع صلاحیتدار خود به قصد مصادره، برای مثال بر اساس بازداشت خارجی و یا اتهام کیفری در ارتباط با تملک اینگونه اموال، مورد توجه قرار خواهد داد.

مادّة ۵۵: همکاری بین‌المللی در زمینه‌های

مصادره

۱- کشور عضوی که تقاضایی را از

بخش اسناد ❖ ۳۹۹

دیگر کشور عضو واجد صلاحیت برای رسیدگی به یکی از جرایم موضوع این کنوانسیون جهت مصادره عواید حاصل از جرم، اموال، تجهیزات و یا دیگر وسایل مندرج در بند ۱ ماده ۳۱ این کنوانسیون مستقر در سرزمین خود دریافت کرده است، تا حدی که نظام حقوقی داخلی آن اجازه می‌دهد:

(الف) تقاضای واصله را به منظور تحصیل حکم مصادره و چنانچه حکم پیش از این صادر شده، برای تنفیذ آن به مراجع صلاحیتدار خود تسلیم خواهد کرد؛

(ب) حکم مصادره صادره از دادگاه کشور عضو متقاضی وفق بند ۱ ماده ۳۱ و بند ۱ (الف) ماده ۵۴ این کنوانسیون را تا حدی که ناظر بر عواید ناشی از جرم، اموال، تجهیزات و دیگر وسایل مندرج در بند ۱ ماده ۳۱ این کنوانسیون مستقر در سرزمین کشور عضو مورد تقاضا می‌باشد، به منظور تنفیذ آن تا حدی که درخواست شده، به مراجع صلاحیتدار خود تسلیم خواهد کرد.

۲- متعاقب تقاضای دیگر کشور عضو که صلاحیت رسیدگی به جرم موضوع این کنوانسیون را دارد، کشور عضو مورد

تقاضا تدابیری را برای شناسایی، ردیابی و انسداد و یا ضبط عواید ناشی از جرم، اموال، تجهیزات و دیگر وسایل مندرج در بند ۱ ماده ۳۱ این کنوانسیون به منظور صدور حکم مصادره نهایی توسط کشور عضو متقاضی و یا حسب مفاد بند ۱ این ماده، توسط کشور عضو مورد تقاضا اتخاذ خواهد کرد.

۳- مقررات ماده ۴۶ این کنوانسیون، با تغییرات ضروری، نسبت به این ماده قابل اعمال است. علاوه بر اطلاعات مشروحه در بند ۱۵ ماده ۴۶ تقاضاهای انجام شده طبق این ماده مشتملند بر:

(الف) در مورد تقاضای مربوط به بند ۱ (الف) این ماده، شرحی از اموال قابل مصادره از جمله تا حد امکان، محل و ارزش تقریبی مال و خلاصه‌ای از واقعیات مورد استناد کشور عضو متقاضی در حدی که برای طرح درخواست حکم مصادره از جانب کشور عضو مورد تقاضا طبق تشریفات حقوق داخلی آن کفایت کند؛

(ب) در مورد تقاضای مربوط به بند ۱ (ب) این ماده، نسخه قانوناً قابل قبولی از حکم مصادره مبنای درخواست مصادره از

کشور عضو متقاضی، خلاصه‌ای از واقعیات و اطلاعات در مورد حدّ مورد درخواست اجرای حکم، شرحی از اقدامات انجام شده توسط کشور عضو متقاضی دربردارنده اطلاعات کافی برای اشخاص ثالث با حسن نیت و حاکی از رعایت تشریفات صحیح دادرسی و قطعیت حکم صادره؛

(پ) در مورد تقاضای مربوط به بند ۲ این ماده، خلاصه‌ای از واقعیات مورد استناد کشور عضو متقاضی و شرحی از اقدامات درخواستی و در صورت امکان نسخه قانوناً قابل قبولی از حکم صادره مبنای تقاضا.

۴- تصمیمات و اقدامات پیش‌بینی شده در بندهای ۱ و ۲ این ماده، توسط کشور عضو طرف تقاضا طبق مقررات حقوق داخلی و آیین دادرسی و یا هرگونه قرارداد و یا توافق دو یا چند جانبه فی‌مابین آن کشور و کشور عضو متقاضی اتخاذ و انجام خواهد شد.

۵- هر کشور عضو نسخه‌هایی از قوانین و مقررات داخلی خود در تأیید و تنفیذ این ماده و هرگونه تغییرات بعدی به عمل آمده در قوانین و مقررات مزبور و یا

شرحی از آنها را جهت دبیرکل سازمان ملل متحد ارسال خواهد کرد.

۶- چنانچه کشور عضو بخواهد اتخاذ تدابیر مشروحه در بندهای ۱ و ۲ این ماده را به وجود عهدنامه‌ای در این زمینه مشروط سازد، کنوانسیون حاضر مبنای عهدنامه‌ای لازم و کافی برای آن کشور عضو محسوب خواهد گردید.

۷- چنانچه کشور عضو مورد تقاضا ادله کافی و به موقع دریافت نکند و یا اگر اموال مورد بحث از ارزش کمی برخوردار باشد، همکاری موضوع این ماده قابل امتناع بوده یا می‌توان اقدامات موقتی را لغو نمود.

۸- قبل از لغو هرگونه اقدام موقت انجام شده طبق این ماده، کشور عضو طرف تقاضا در صورت امکان فرصتی را در اختیار کشور عضو متقاضی قرار خواهد داد تا دلایل و مستندات خود را به نفع ادامه اقدام موقت ارائه کند.

۹- مقررات این ماده به گونه‌ای تفسیر نخواهد شد که به حقوق اشخاص ثالث با حسن نیت لطمه وارد کند.

مادّة ۵۶: همکاری ویژه

بدون خدشه به قوانین داخلی و بدون لطمه به روند تحقیقات، تعقیب و یا رسیدگیهای قضایی در سرزمین خود، هر کشور عضو تلاش خواهد کرد برای امکان ارسال اطلاعات مربوط به عواید ناشی از جرایم موضوع این کنوانسیون به دیگر کشور عضو بدون تقاضای قبلی او و در صورت تشخیص خود نسبت به مفید بودن این اطلاعات برای کشور عضو دریافتکننده در به جریان انداختن و یا ادامه تحقیقات، تعقیب و یا رسیدگی قضایی و یا طرح تقاضای آن کشور طبق مفاد این فصل از کنوانسیون، تدابیری را اتخاذ کند.

مادّة ۵۷: استرداد و تعیین تکلیف اموال

۱- تکلیف اموال مصادره شده توسط کشور عضو طبق مادّتين ۳۱ و ۵۵ این کنوانسیون از جمله از طریق بازگرداندن آنها به مالکان قانونی پیشین آنها طبق بند ۳ این مادّه با رعایت مقرّرات این کنوانسیون و قوانین داخلی متبوع خود، تعیین خواهد گردید.

۲- هر کشور عضو تدابیر تقنینی و

دیگر تدابیر لازم را با رعایت اصول اساسی حقوق داخلی خود برای قادر ساختن مراجع صلاحیتدار خود به بازگرداندن اموال مصادره شده، در مقام رسیدگی به تقاضای دیگر کشور عضو، وفق مقررات این کنوانسیون و با ملحوظ داشتن حقوق اشخاص ثالث با حسن نیت، اتخاذ خواهد کرد.

۳- با رعایت مادّتین ۴۶ و ۵۵ این کنوانسیون و بندهای ۱ و ۲ این مادّه، کشور عضو طرف تقاضا:

(الف) در مورد اختلاس وجوه عمومی و یا شستشوی وجوه عمومی اختلاس شده به شرح منعکس در مادّتین ۱۷ و ۲۳ این کنوانسیون، چنانچه مصادره طبق مادّه ۵۵ و بر مبنای حکم قطعی صادره از کشور عضو متقاضی اجرا شده باشد، که شرط اخیرالذکر از جانب کشور عضو طرف تقاضا قابل اسقاط است، اموال مصادره شده را به کشور عضو متقاضی مسترد خواهد کرد؛

(ب) در مورد عواید ناشی از هرگونه بزه دیگر مشمول این کنوانسیون، چنانچه مصادره طبق مادّه ۵۵ کنوانسیون و بر مبنای حکم قطعی صادره از کشور عضو متقاضی اجرا شده باشد، که شرط

اخیرالذکر از جانب کشور عضو طرف تقاضا قابل اسقاط است، اموال مصادره شده را به کشور عضو متقاضی، چنانچه این کشور مستدلاً مالکیت قبلی خود را نسبت به اینگونه اموال به کشور عضو طرف تقاضا به اثبات رساند و یا کشور عضو طرف تقاضا خسارت وارده به کشور عضو متقاضی را به عنوان مبنای استرداد اموال مصادره شده بپذیرد، مسترد خواهد کرد؛

(پ) در کلیه موارد دیگر، برای اعاده اموال مصادره شده به کشور عضو متقاضی، استرداد آنها به مالکان قانونی قبلی و یا جبران خسارت زیاندیدگان از جرم اولویت قائل خواهد شد.

۴- در صورت اقتضا، و جز در مواردی که کشورهای عضو به گونه‌ای دیگر تصمیم گیرند، کشور عضو طرف تقاضا می‌تواند هزینه‌های متعارف متحمل‌ه در امر تحقیق، تعقیب و یا رسیدگی قضایی منتهی به استرداد و یا تعیین تکلیف اموال مصادره شده طبق این ماده را محاسبه و کسر نماید.

۵- در صورت اقتضا، کشورهای عضو همچنین می‌توانند انعقاد قراردادهای و یا

ترتیبات مرضی الطرفین را به صورت موردی برای تعیین تکلیف نهایی اموال مصادره شده مورد توجه خاص قرار دهند.

مادّة ۵۸: واحد اطلاعاتی مالی

کشورهای عضو به منظور پیشگیری و مبارزه با انتقال عواید ناشی از جرایم موضوع این کنوانسیون و تقویت طرق و وسایل بازیافت و استرداد عواید مزبور با یکدیگر همکاری نموده و برای نیل به این هدف تأسیس یک واحد اطلاعاتی مالی را با مأموریت مشخص دریافت و تجزیه و تحلیل گزارش معاملات مالی مشکوک و رساندن این اطلاعات به مراجع و مقامات صلاحیتدار مورد توجه قرار خواهد داد.

مادّة ۵۹: قراردادها و ترتیبات دو و یا

چندجانبه

کشورهای عضو تنظیم و انعقاد قراردادها و ترتیبات دو و یا چندجانبه را به منظور تقویت کارایی همکاری بین‌المللی موضوع این فصل از کنوانسیون مورد توجه قرار خواهند داد.

فصل شش

کمک‌های فنی و تبادل اطلاعات

مادّة ۶۰: آموزش و کمک فنی

۱- هر کشور عضو تا اندازه لازم برنامه‌های ویژه‌ای را برای آموزش کارکنان مسؤول جلوگیری و مبارزه با فساد مالی راه‌اندازی، تنظیم و یا تقویت خواهد کرد. در برنامه آموزشی مزبور از جمله به زمینه‌های زیر پرداخته خواهد شد:

(الف) تدابیر مؤثر برای جلوگیری، ردیابی، تحقیق، مجازات و کنترل فساد مالی از جمله استفاده از روشهای گردآوری دلیل و تحقیقاتی؛

(ب) ظرفیت‌سازی در توسعه و برنامه‌ریزی سیاستهای اصولی ضدّ فساد مالی؛

(پ) آموزش مقامات صلاحیتدار برای تهیه و تنظیم تقاضاهای معاضدت قضایی متقابل مطابق شرایط این کنوانسیون؛

(ت) ارزیابی و تقویت نهادها، مدیریت امور و مالیه عمومی، از جمله تدارکات و خریدهای دولتی و بخش خصوصی؛

(ث) جلوگیری و مبارزه با انتقال

عواید ناشی از بزه‌های موضوع این کنوانسیون و بازیافت و استرداد این عواید؛

(ج) ردیابی و انسداد انتقال عواید ناشی از بزه‌های موضوع این کنوانسیون؛
(چ) تحت نظر داشتن انتقالات عواید ناشی از بزه‌های موضوع این کنوانسیون و نیز روشهای مورد استفاده در جابجایی، اخفا و یا تغییر چهره این عواید؛

(ح) ساز و کارهای حقوقی و اداری مناسب و کارا و روشهای تسهیل استرداد عواید ناشی از بزه‌های موضوع این کنوانسیون؛

(خ) روشهای مورد استفاده در حمایت از زیاندیدگان و شهودی که با مراجع قضایی همکاری می‌کنند؛ و
(د) آموزش مقررات ملی و بین‌المللی و زبانها.

۲- کشورهای عضو با توجه به ظرفیت خود، ارائه حداکثر کمک‌های فنی بویژه به کشورهای در حال توسعه را در طرحها و برنامه‌های ایشان برای مبارزه با فساد مالی، از جمله پشتیبانی مادی و آموزشی در زمینه‌های مندرج در بند ۱ این ماده و

آموزش و کمک و تبادل تجربه و دانش تخصصی زیربسط به منظور تسهیل همکاری بین‌المللی بین کشورهای عضو در عرصه‌های استرداد و معاضدت قضایی متقابل، مورد توجه قرار خواهند داد.

۳- کشورهای عضو تا حد لازم تلاش در جهت ارتقای هرچه بیشتر فعالیتهای عملیاتی و آموزشی در سازمانهای بین‌المللی و منطقه‌ای و در چارچوب قراردادها و یا ترتیبات دوجانبه و چند جانبه زیربسط را تقویت خواهند کرد.

۴- کشورهای عضو در صورت تقاضای کمک به یکدیگر در انجام ارزیابی‌ها، مطالعات و پژوهش درباره انواع علل، آثار و هزینه‌های فساد مالی در کشورهای زیربسط خود، به منظور نیل به روشها و طرح‌های عملیاتی برای مبارزه با فساد مالی با مشارکت مقامات ذیصلاح جامعه را مورد توجه قرار خواهند داد.

۵- به منظور تسهیل استرداد عواید ناشی از بزه‌های موضوع این کنوانسیون، کشورهای عضو می‌توانند اسامی کارشناسانی را که می‌توانند در نیل به این هدف مساعدت نمایند، در اختیار

یکدیگر قرار دهند.

۶- کشورهای عضو استفاده از همایشها و سمینارهای زیر منطقه‌ای، منطقه‌ای و بین‌المللی را برای بسط همکاری و کمکهای فنی و تقویت گفت و شنود در خصوص مشکلات دوجانبه از جمله معضلات و نیازهای خاص کشورهای در حال توسعه و کشورهای با اقتصاد در حال گذار را مورد توجه قرار خواهند داد.

۷- کشورهای عضو تثبیت ساز و کارهای داوطلبانه را با هدف تأمین کمکهای مالی به منظور تلاش کشورهای در حال توسعه و کشورهای با اقتصاد در حال گذار جهت اجرای این کنوانسیون از طریق طرحها و برنامه‌های کمک فنی مورد توجه قرار خواهند داد.

۸- هر کشور عضو انجام کمکهای داوطلبانه را به دفتر مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد به منظور ترویج برنامه‌ها و طرح‌هایی در کشورهای در حال توسعه با هدف اجرای این کنوانسیون مورد توجه قرار خواهد داد.

مادّة ۶۱: گردآوری، مبادله و تجزیه و

تحلیل اطلاعات مربوط به فساد مالی

۱- هر کشور عضو تجزیه و تحلیل جریان‌های فساد مالی در سرزمین خود و نیز اوضاع و احوال ارتکاب مفاسد مالی را با رایزنی با کارشناسان، مورد توجه قرار خواهد داد.

۲- کشورهای عضو تهیه و تقسیم آمار، اطلاعات، تجزیه و تحلیل کارشناسانه مربوط به فساد مالی را با یکدیگر و از طریق سازمانهای منطقه‌ای و بین‌المللی با هدف رسیدن هرچه بیشتر به تعاریف، استانداردها و روشهای واحد و نیز توزیع اطلاعات در زمینه بهترین راههای جلوگیری و مبارزه با فساد مالی را مورد توجه قرار خواهند داد.

۳- هر کشور عضو نظارت بر سیاستها و تدابیر عملی خود در مبارزه با فساد مالی و ارزیابی کارایی و بازدهی آنها را مورد توجه قرار خواهد داد.

مادّة ۶۲: تدابیر دیگر: اجرای کنوانسیون

از طریق توسعه اقتصادی و کمکهای فنی

۱- کشورهای عضو باتوجه به آثار سوء فساد مالی بر جامعه به طور کلی و بالخصوص

بر توسعه پایدار تدابیری را در جهت اجرای بهینه این کنوانسیون تا حد امکان از طریق همکاریهای بین‌المللی، اتخاذ خواهند کرد.

۲- کشورهای عضو برای نیل به اهداف زیر تا حد امکان و با هماهنگی یکدیگر و نیز سازمانهای بین‌المللی و منطقه‌ای، تلاشهای جدی به عمل خواهند آورد:

(الف) تقویت همکاری خود در سطوح مختلف با کشورهای در حال توسعه به منظور ارتقای ظرفیتهای این کشورها برای جلوگیری و مبارزه علیه فساد مالی؛

(ب) بسط همکاریهای مادی و مالی برای پشتیبانی از تلاش کشورهای در حال توسعه برای جلوگیری و مبارزه کردن با فساد مالی و کمک به این کشورها برای اجرای موفق این کنوانسیون؛

(پ) ارائه کمکهای فنی به کشورهای در حال توسعه و کشورهای با اقتصاد در حال گذار برای کمک به آنها در تأمین نیازهای خود برای اجرای این کنوانسیون. برای نیل به این مهم، کشورهای عضو برای واریز کمکهای داوطلبانه و منظم خود به حساب ویژه‌ای که به ابتکار سازمان ملل

متحد برای گردآوری این وجوه گشایشیافته است، تلاش خواهند کرد. کشورهای عضو همچنین می‌توانند با توجه به قوانین داخلی خود و مقررات این کنوانسیون، درصدی از پول و یا از ارزش معادل عواید حاصل از جرم و یا اموال مصادره شده طبق مقررات این کنوانسیون را برای کمک به این حساب اختصاص دهند؛

(ت) تشویق و متقاعد کردن دیگر کشورها و مؤسسات مالی برای پیوستن به ایشان طبق مفاد این ماده، بالاخص از طریق ارائه برنامه‌های آموزشی بیشتر و تجهیزات جدید به کشورهای در حال توسعه به منظور کمک به آنها برای نیل به اهداف پیش‌بینی شده در این کنوانسیون.

۳- این تدابیر، تا حد امکان، نباید خدشه‌ای به کمک‌های خارجی تعهد شده قبلی و یا دیگر ترتیبات همکاری مالی در سطوح دوجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی وارد نماید.

۴- کشورهای عضو می‌توانند قراردادها و یا توافقات دوجانبه و یا چندجانبه‌ای را در مورد کمک‌های مادی و پشتیبانی، با در نظر داشتن ترتیبات مالی لازم برای

هرچه کاراثر شدن همکاریهای بین‌المللی پیش‌بینی شده در این کنوانسیون و نیز برای مبارزه، ردیابی و کنترل فساد مالی منعقد سازند.

فصل هفت

ساز و کارهای اجرایی

مادّة ۶۳: همایش کشورهای عضو کنوانسیون

۱- به منظور ارتقای ظرفیت و تقویت همکاری بین کشورهای عضو در جهت نیل به اهداف گنجانده شده در این کنوانسیون و نیز تسهیل و نظارت بر اجرای آن بدین‌وسیله همایشی از کشورهای عضو کنوانسیون برپا می‌گردد.

۲- دبیرکلّ سازمان ملل متحد همایش کشورهای عضو را حداکثر ظرف یک سال پس از لازم‌الاجرا شدن این کنوانسیون برگزار خواهد نمود، و پس از آن جلسات همایش کشورهای عضو وفق آیین‌نامه و ضوابط مصوّب همایش به طور منظم برپا خواهد شد.

۳- همایش کشورهای عضو، آیین‌نامه و مقرّرات حاکم بر طرز اجرای فعالیتهای مشروحه در این مادّه، از جمله مقرّرات

مربوط به پذیرش و شرکت ناظران و پرداخت هزینه‌های متحمل‌ه برای اجرای این فعالیتها را تصویب خواهد کرد.

۴- همایش کشورهای عضو، در مورد فعالیتها و آیینها و روشهای کار در جهت نیل به اهداف پیش‌بینی شده در بند ۱ این ماده از جمله موارد زیر توافق خواهد کرد:

(الف) تسهیل فعالیت کشورهای عضو طبق مادّتین ۶۰ و ۶۲ و فصول دو تا پنج این کنوانسیون، از جمله از طریق تشویق کمکهای مالی داوطلبانه؛

(ب) تسهیل مبادله اطلاعات بین کشورهای عضو در مورد چهره‌ها و روندهای فساد مالی و روشهای موفق در جلوگیری و مبارزه با آن و نیز استرداد عواید ناشی از جرم منجمله از طریق انتشار اطلاعات ذیربط مندرج در این ماده؛

(پ) تشریک مساعی با سازمانها و ساز و کارهای ذیربط بین‌المللی و منطقه‌ای و نیز سازمانهای غیردولتی؛

(ت) استفاده متناسب از اطلاعات ارائه شده توسط سازمانهای بین‌المللی و منطقه‌ای برای مبارزه با فساد مالی به

منظور جلوگیری از دوباره کاری؛
(ث) ارزیابی دوره‌ای از اجرای این
کنوانسیون توسط کشورهای عضو؛
(ج) ارائه توصیه برای اصلاح و اجرای
کنوانسیون؛
(چ) توجه به تعهدات کشورهای عضو
برای کمک‌های فنی در ارتباط با اجرای
این کنوانسیون و انجام توصیه‌های لازم در
این زمینه.

۵- از لحاظ بند ۴ این ماده، همایش
کشورهای عضو از طریق اطلاعات ارائه شده
توسط این کشورها و نیز ساز و کارهای
تکمیلی که در همایش کشورهای عضو تعیین
خواهد گردید، آگاهی‌های لازم درباره
تدابیر متخذه توسط کشورهای عضو برای
اجرای این کنوانسیون و مشکلات رویاروی
آنها در این راه را به دست خواهد آورد.
۶- هر کشور عضو اطلاعات مربوط به
برنامه‌ها، طرحها و روشهای خود و نیز
اطلاعات راجع به تدابیر تقنینی و اداری
برای اجرای این کنوانسیون را به گونه‌ای
که همایش کشورهای عضو مقرر کرده است،
در اختیار همایش قرار خواهد داد. همایش
کشورهای عضو مؤثرترین راه دریافت و

اقدام در مورد اطلاعات مزبور، از جمله شامل اطلاعات دریافتی از کشورهای عضو و نیز از سازمانهای بین‌المللی صلاحیتدار را بررسی خواهد کرد. همایش همچنین می‌تواند اطلاعات و داده‌های سازمانهای غیردولتی ذیربط را که وفق تشریفات و آیین‌های مصوب همایش کشورهای عضو واصل شده‌اند، ملاحظه و بررسی نماید.

۷- طبق بندهای ۴ تا ۶ این ماده، همایش کشورهای عضو حسب ضرورت، ساز و کار و یا نهاد مناسب را جهت همکاری در اجرای مؤثر این کنوانسیون پیش‌بینی خواهد کرد.

ماده ۶۴: دبیرخانه

۱- دبیرکل سازمان ملل متحد خدمات دبیرخانه‌ای لازم را در اختیار همایش کشورهای عضو این کنوانسیون قرار خواهد داد.

۲- دبیرخانه:

(الف) به همایش کشورهای عضو برای اجرای فعالیتهای پیش‌بینی شده در ماده ۶۳ این کنوانسیون مساعدت و خدمات و تسهیلات لازم را برای برگزاری جلسات

همایش کشورهای عضو پیش بینی خواهد کرد؛
(ب) در صورت تقاضا، به کشورهای عضو
در ارائه اطلاعات به همایش کشورهای عضو
به شرح مندرج در بندهای ۵ و ۶ ماده ۶۳
این کنوانسیون کمک خواهد کرد؛
(پ) هماهنگی لازم با دبیرخانه‌های
سازمانهای بین‌المللی و منطقه‌ای ذیربط
را تأمین خواهد نمود.

فصل هشتم

مقررات نهایی

ماده ۶۵: اجرای کنوانسیون

۱- هر کشور عضو جهت حصول اطمینان
از ایفای تعهدات خود ذیل این کنوانسیون
تدابیر لازم از جمله تدابیر تقنینی و
اداری را با رعایت اصول اساسی حقوق
داخلی خود اتخاذ خواهد کرد.

۲- هر کشور عضو می‌تواند جهت
جلوگیری و مبارزه با فساد مالی تدابیری
شدیدتر و سنگینتر از تدابیر پیش‌بینی
شده در این کنوانسیون اتخاذ کند.

ماده ۶۶: حلّ و فصل اختلافات

بخش اسناد ❖ ۴۱۹

۱- کشورهای عضو در جهت حلّ و فصل اختلافات مربوط به تفسیر و یا اجرای این کنوانسیون از طریق مذاکره تلاش خواهند کرد.

۲- هرگونه اختلاف بین دو و یا چند کشور عضو در خصوص تفسیر و یا اجرای این عهدنامه‌ها که نتواند ظرف مدت معقولی حلّ و فصل گردد، به تقاضای یکی از کشورهای عضو به داوری ارجاع خواهد شد. چنانچه شش ماه پس از تاریخ تقاضا برای داوری، کشورهای مزبور نتوانند نسبت به تشکیلات داوری به توافق برسند، هریک از این کشورها می‌تواند با ثبت تقاضایی حسب مقرّرات اساسنامه دیوان اختلاف را جهت رسیدگی به دیوان بین‌المللی دادگستری ارجاع کند.

۳- هر کشور عضو می‌تواند در زمان امضاء، تصویب، پذیرش، تأیید و یا الحاق به این کنوانسیون، اعلام دارد که خود را به بند ۲ این ماده مأخوذ نمی‌داند. در ارتباط با کشور عضوی که چنین شرطی را اعلام کرده باشد، بند ۲ این ماده برای دیگر کشورهای عضو نیز الزام‌آور نیست.

۴- هر کشور عضو که طبق بند ۳ این

مادّه شرط تحدید تعهد به عمل آورده باشد، می‌تواند در هر زمان با اعلام به دبیرکلّ سازمان ملل متحد از این شرط انصراف ورزد.

مادّه ۶۷: امضا، تصویب، پذیرش، تأیید و

الحاق

۱- این کنوانسیون از ۹ تا ۱۱ دسامبر ۲۰۰۳ در مریدا، مکزیک، و پس از آن تاریخ تا ۹ دسامبر ۲۰۰۵ در مقرّ دایمی سازمان ملل متحد در نیویورک برای امضای کلیّه کشورها مفتوح خواهد بود.

۲- این کنوانسیون همچنین برای امضای سازمانهای وحدت اقتصادی منطقه‌ای مفتوح خواهد بود، به شرط اینکه حداقل یکی از کشورهای عضو این سازمان، کنوانسیون حاضر را طبق بند ۱ این مادّه امضاء کرده باشد.

۳- عضویت در این کنوانسیون منوط به تصویب، پذیرش و یا تأیید است. اسناد تصویب، پذیرش و یا تأیید نزد دبیرکلّ سازمان ملل متحد تودیع خواهد شد. سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای به شرطی می‌تواند سند تصویب، پذیرش و یا تأیید

بخش اسناد ❖ ۴۲۱

خود را تودیع کند که حداقل یکی از کشورهای عضو آن چنین کرده باشد. سازمان مزبور در سند تصویب، پذیرش و یا تأیید خود میزان قبولی خود را در ارتباط با موضوعات تحت شمول این کنوانسیون اعلام داشته و هرگونه تغییر در میزان قبولی خود را نیز به آگاهی مرجع تودیع اسناد خواهد رساند.

۴- این کنوانسیون برای الحاق هر کشور و یا سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای که حداقل یکی از کشورهای عضو آن، عضو این کنوانسیون باشد، مفتوح خواهد بود. اسناد الحاق نزد دبیرکل سازمان ملل متحد تودیع خواهد شد. سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای در زمان الحاق خود میزان قبولی خود را در ارتباط با موضوعات تحت شمول این کنوانسیون اعلام داشته و هرگونه تغییر در میزان قبولی خود را نیز به آگاهی مرجع تودیع اسناد خواهد رساند.

مادّة ۶۸: لازم‌الاجرا شدن

۱- این کنوانسیون در نوزدهمین روز پس از تاریخ تودیع سی‌امین سند تصویب،

پذیرش، تأیید و یا الحاق لازم الاجرا خواهد شد. از لحاظ این بند، هرگونه سند تودیع شده توسط سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای سندی اضافه بر اسناد سپرده شده توسط کشورهای عضو این سازمان به حساب نخواهد آمد.

۲- در مورد هر کشور و یا سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای که پس از تودیع سی امین سند نسبت به تصویب، پذیرش، تأیید و یا الحاق کنوانسیون حاضر اقدام کرده باشد، این کنوانسیون در سی امین روز پس از تاریخ تودیع سند ذیربط توسط آن کشور و یا سازمان و یا در تاریخ لازم الاجرا شدن این کنوانسیون طبق بند ۱ این ماده، هرکدام دیرتر باشد، لازم الاجرا خواهد گردید.

مادّة ۶۹: اصلاح

۱- پس از گذشت پنج سال از لازم الاجرا شدن این کنوانسیون، کشور عضو می‌تواند اصلاحیه‌ای را نسبت به این کنوانسیون پیشنهاد و آن را به دبیرکلّ سازمان ملل متحد ارسال نماید، و او نیز اصلاحیه پیشنهادی را به کشورهای عضو و همایش

کشورهای عضو کنوانسیون جهت ملاحظه و اخذ تصمیم منعکس خواهد کرد. همایش کشورهای عضو برای نیل به اجماع نسبت به هر اصلاحیه نهایت تلاش را به کار خواهد برد. چنانچه به رغم همه تلاشها برای دستیابی به اجماع، توافقی حاصل نگردد، برای تصویب اصلاحیه رأی اکثریت دو سوم کشورهای عضو حاضر در جلسه که در رأی‌گیری همایش کشورهای عضو شرکت کرده‌اند، لازم خواهد بود.

۲- سازمانهای وحدت اقتصادی منطقه‌ای در مسائل داخل در اختیارات خود، حق رأی خود را طبق این ماده به تعداد رأی مساوی با تعداد کشورهای عضو خود که عضویت این کنوانسیون را در اختیار دارند، اجرا خواهند کرد. سازمانهای مزبور چنانچه کشورهای عضو آنها از حق رأی خود استفاده کرده باشند، حق رأی خود را اعمال نخواهند کرد و بالعکس.

۳- اعتبار اصلاحیه مصوب طبق بند ۱ این ماده مشروط بر تصویب، پذیرش و یا تأیید کشورهای عضو خواهد بود.

۴- اصلاحیه مصوب بند ۱ این ماده، نسبت به کشور عضو پس از گذشت نود روز

از تاریخ تودیع سند تصویب، پذیرش و یا تأیید این اصلاحیه نزد دبیرکل سازمان ملل متحد لازم الاجرا خواهد گردید.

۵- اصلاحیه پس از لازم الاجرا شدن در مورد کشورهای عضو که به الزام آور بودن آن نسبت به خود اعلام رضایت کرده اند، تعهدآور خواهد بود. دیگر کشورهای عضو کماکان به مقررات این کنوانسیون و هرگونه اصلاحیه قبلی که تصویب، پذیرش و یا تأیید کرده اند، مأخوذ خواهند بود.

مادّة ۷۰: کناره‌گیری

۱- کشور عضو می‌تواند با دادن اخطاریه کتبی به دبیرکل سازمان ملل متحد از این کنوانسیون کناره‌گیری کند. این کناره‌گیری یک سال پس از تاریخ دریافت این اخطاریه توسط دبیرکل، نافذ خواهد شد.

۲- عضویت سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای با کناره‌گیری کلیّه کشورهای عضو آن از کنوانسیون، خاتمه خواهد یافت.

مادّة ۷۱: مرجع تودیع سند و زبانها

۱- دبیرکل سازمان ملل متحد مرجع

رسمی تودیع اسناد این کنوانسیون
می‌باشد.

۲- نسخه اصلی این کنوانسیون، که
متون عربی، چینی، انگلیسی، فرانسه و
اسپانیولی آن از اعتبار و سندیت واحدی
برخوردارند، نزد دبیرکل سازمان ملل
متحد تودیع خواهد شد.

در تسجیل و تأیید مراتب، نمایندگان
تماماً اختیار از جانب دولتهای متبوع خود
این کنوانسیون را امضا نموده‌اند.

بخش اسناد ❖ ٤٧١

بخش اسناد ❖ ٤٧٣

بخش اسناد ❖ ۵۰۶

بخش اسناد ❖ ۵۰۳

